

De jagtparty van Henrik den Vierden : tooneelspel.

<https://hdl.handle.net/1874/369314>

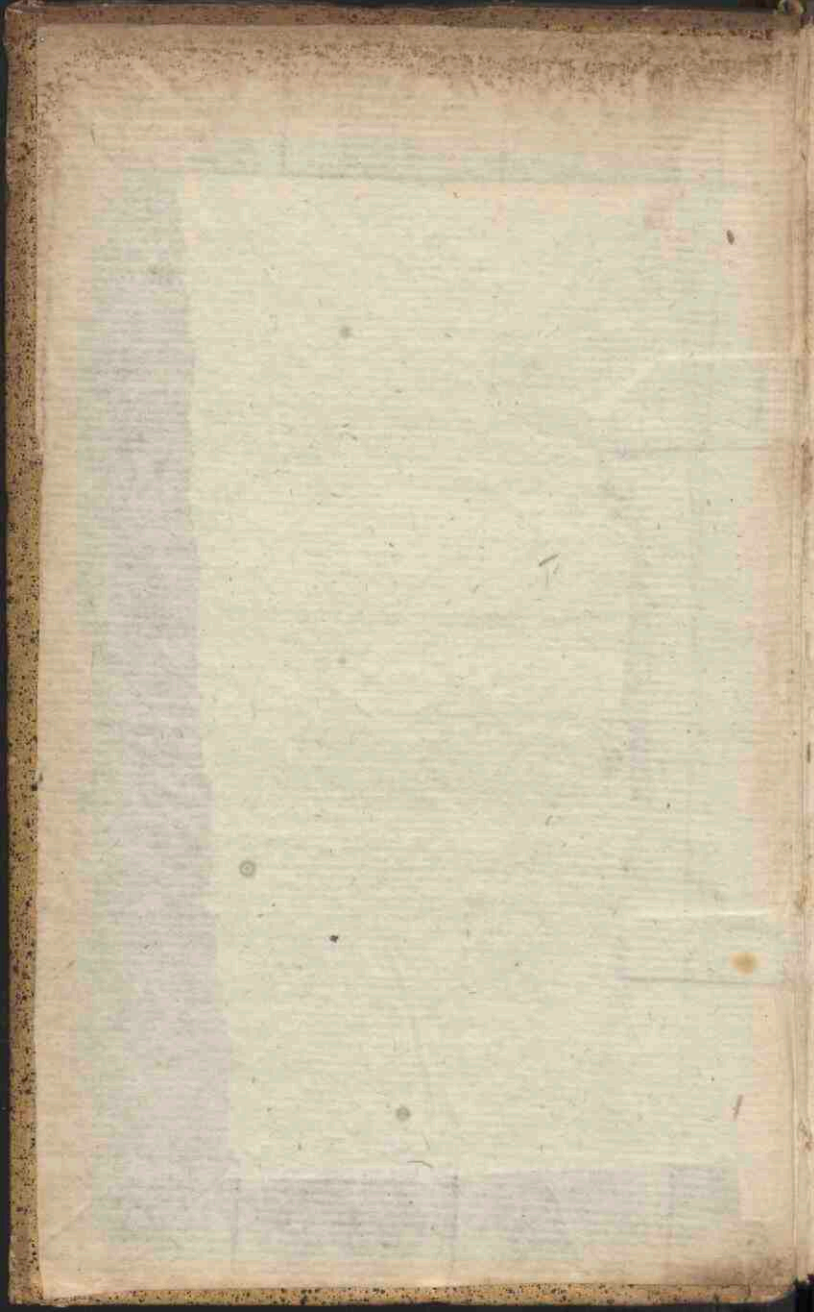
J. te Winkel

N. 385.

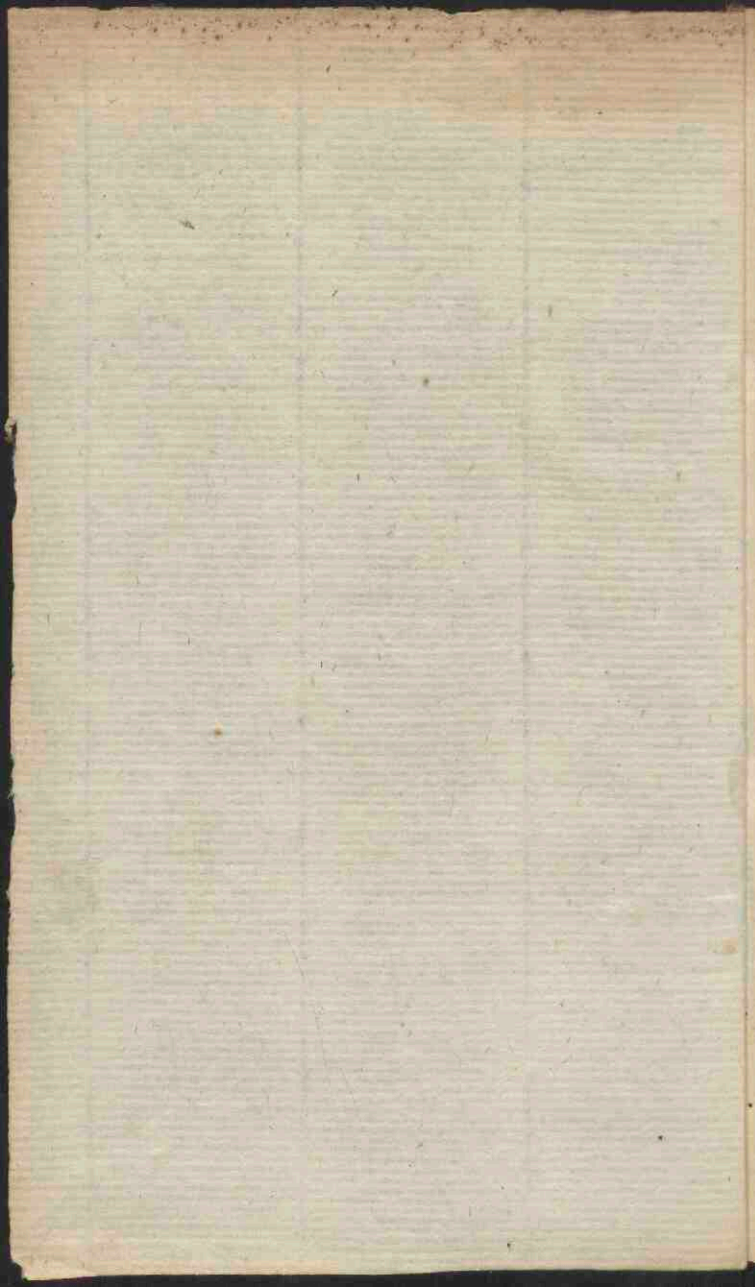
Tooneelstukken

Te WINKEL

No. 556

Ein latere Druck in von 1789. Haarlem 8°

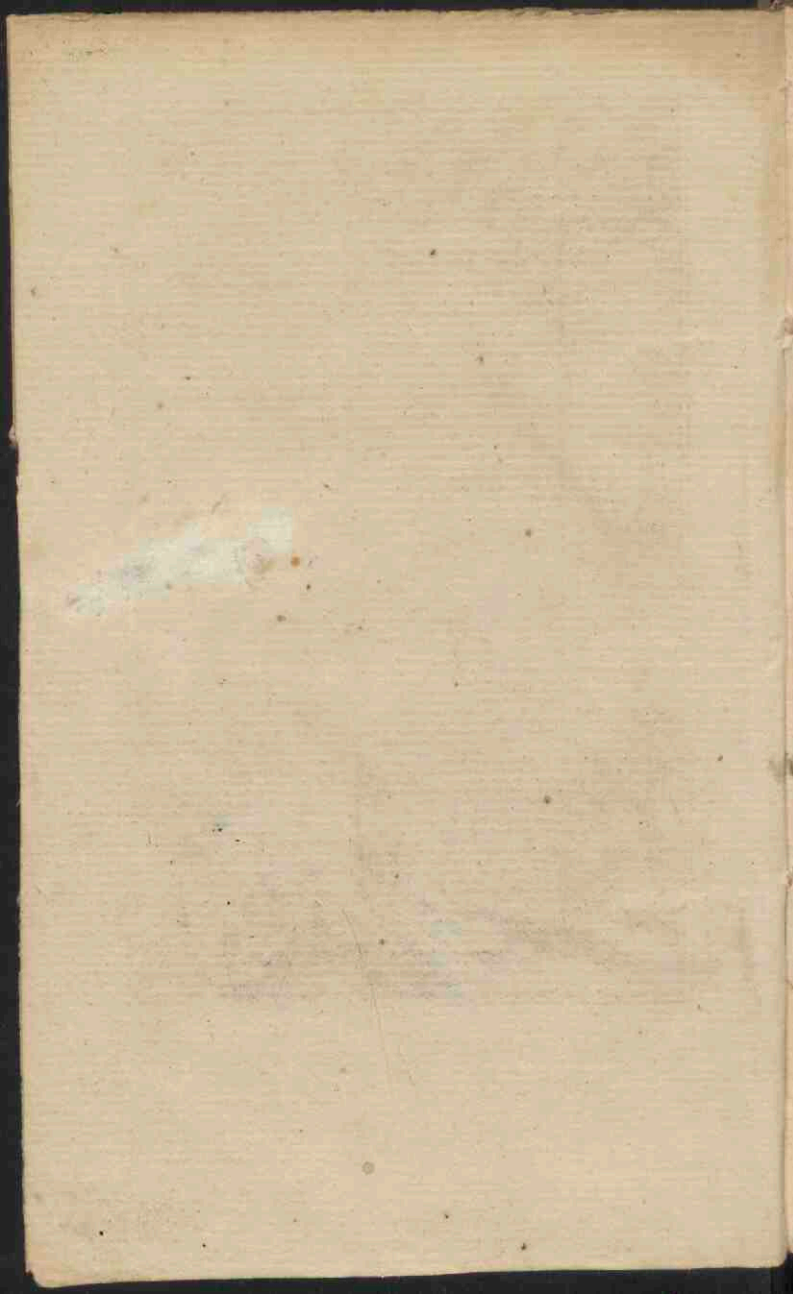

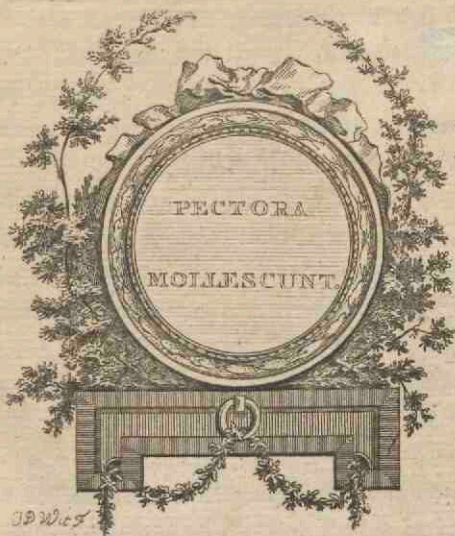
N. Grandet. inv.

Sc. de Wit. de. julp.

DE JAGTPARTY VAN
HENRIK DEN VIERDEN,
Tooneelspel.

D E
J A G T P A R T Y
V A N
H E N R I K D E N V I E R D E N ,
T O O N E E L S P E L ;
G E V O L G D N A A R H E T F R A N S C H E
V A N D E N H E E R E
C O L L É .

Te A M S T E R D A M ,
By de Wed. G. TEN BOEKELAAR, JUNIOR,
Boekverkoopster bezyden de Beurs 1776.

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
M I R E C H T .

1782

TRAJECTUM

1782

HEMNIK DER VIERDEN

TOMAS DE VRIES

VERLEGD VAN DE WERKEN
VAN DE VRIJHEIT

1782

AMSTERDAM

By J. W. O. van der Aarde, Tailor,
at the ...

V O O R B E R I C H T.

De naamen van *Henrik den Vierden*, en *Sully*, zyn door gantsch Europa zo wel bekend, dat die uit zich zelv' eenigzins tot den uitslag van dit Tooneelspel hebben medegewerkt, voor zo verre zy de gedachtenisse vernieuwden van dien grooten Koning, en waardigen staatsdienaar.

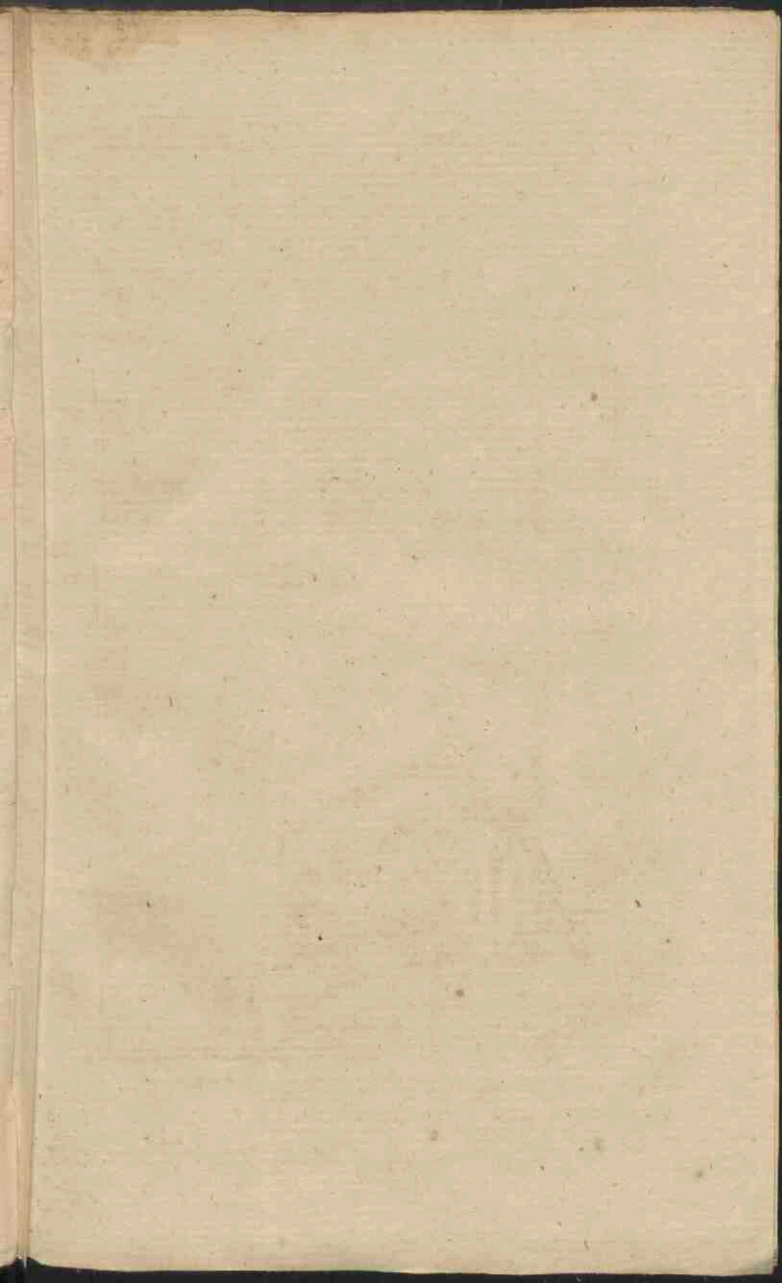
Doch dat de Lezer niet denke dat by hier verschyne in eenig merkwaardig geval, of bedryf zyns levens, 't zy als de eerste krygsbeld, en deugdzaamste Monarch van zynen tyd: geenzins: 't zyn slechts die oogenblikken van zyn leven, die by alleen voor zich zelv' schikte, waar in men hem te voorschyn doet komen, en getracht heeft, eenige trekken van zyn menschlievend en goedaardig karakter te schetsen.

Het eerste deel van het stuk steunt op de waarheid der geschiedenis; de twee volgende deelen behelzen een geval, diergelyke deze Vorst, meer dan eens in zyn leven, ontmoet heeft en is meerendeels getrokken uit het ontwerp van een Engelsch Stuk, 't welk de Heer Sedaine insgelyks aanleiding gegeven heeft tot het samenstellen van den Koning en Pachter, 't welk, ten opzichte van 't hoofdzakelyke, veel overeenkomst met dit Tooneelspel heeft; alleenlyk durve ik hier van zeggen, dat het belang in dit Stuk sterker regeert, en het naïve met meerder kunst in het zelve is waargenomen.

P E R S O O N E N.

- HENRIK DE VIERDE, *Koning van Frankryk.*
 DE HERTOOG VAN SULLY, *eerste Staatsdienaar.*
 DE HERTOOG VAN BELLEGARDE, *Oppers-
meester.*
 DE MARQUIS CONCINI, *Gunsteling der Konin-
ginne.*
 DE MARQUIS VAN PRASLIN, *Kapitein der Lyf-
wachten.*
 LA BRISEE, } *Jagermeesters over het Bosch van*
 St. JEAN, } *Fontainebleau.*
 MICHIEL, *Molenaar, woonende te Lieursain.*
 RYK, *Zoon van Michiel, verliefd op Agatha.*
 MARTHA, *Vrouw van Michiel.*
 KAATJE, *Dochter van Michiel.*
 LUKAS, *Boer van Lieursain, verliefd op Kaatje.*
 AGATHA, *Boerin van Lieursain.*
 VERSCHIEDEN HOVELINGEN.
 TWEE HELBAARDIERS.
 EEN HOUTHAKKER.
 TWEE STROOPERS.
 EEN KODDEBEIJER.

*Het Spel speelt in en buiten Fontainebleau; be-
ginnende op den middag, en eindigende tegen
den nacht.*

H. Gravice, inv.

De W. de J. J. J. J.

Sta toch op Rosni! zy zullen denken dat ik u ver-
gifnis schenk.

6te Loon.

D E
J A G T P A R T Y
V A N
HENRIK DEN VIERDEN,
T O O N E E L S P E L.

E E R S T E B E D R Y F.

*Het Tooneel verbeeld een Gallery, op het Ka-
steel te Fontainebleau, aan welker einde
's Konings Vertrek is.*

E E R S T E T O O N E E L.

BELLEGARDE, CONCINI, beide in Jagtgewaad.

CONCINI.

Zie daar nu reeds de vierde dag van ons verblyf op dit Fontainebleau! . . . en binnen twee uuren moeten wy ter Jagt, myn waarde Bellegarde!

BELLEGARDE, ter zyde.

Myn waarde Bellegarde! . . . de zotskap! (*Over-
luid.*) Ja, myn waarde Marquis! wy zullen van daag
nog een Hart vangen. . . en mischien twee. . . en op
onze terugkomst zullen wy dezen avond met den Ko-
ning eeten; (want, Mynheer! hy heeft u mede ver-
zocht.) (*Op een' fluisterenden toon.*) Dit strookt won-
derbaarlyk met uwe oogmerken, die my een weinig

bekend zyn... Wat my betreft... 't verhindert my eenigzins... maar 't zal ook een zekere groote Dame, die my dezen avond voor 't Soupé des Konings niet geschikt had, in een' wanhopigen staat brengen.

CONCINI.

't Staat met my eveneens. Die Jagt... en bovenal dat Soupé... schoon ik op een andren tyd 'er met drift naar verlangd zou hebben, brengt my thans in de grootste verlegenheid.

BELLE GARDE.

U in verlegenheid, Marquis? ... maar ja toch! nu weet ik 't al: gisteren avond vertelde gy my dat gy van zins waart een keer naar Parys te doen, om dat lieve Agathaatje een bezoek te geeven. (*Met een ernstiger toon.*) Maar myn waarde Heer! gy zyt nog by aanhoudenheid niet genoeg in 's Konings gunst om door zulk een hinderpaal, (zo 't 'er een genaamd mag worden, dat men de eer geniete by zyn' Koning ter maaltyd te komen,) in verlegenheid gebracht te worden.

CONCINI.

't Is zo, Mynheer! en ik begryp wel dat ik alles moet verlaten om de groote zaak, die gy weet, hier niet uit het oog te verliezen....

BELLE GARDE.

Kunt gy hier nog langer over in twyfel staan? gewisfelyk moeten zaaken van gewigt voorgaan... laaten de vrouwen naderhand komen; voor haar zal ook nog wel eenige tyd overschieten.

CONCINI.

Ik stem dit alles toe; maar gy weet nog niet dat ik op 't oogenblik een' brief ontfangen heb van Fabricio, myn' vertrouwden Kamerdienaar, die by my zo het opzigt over diergelyke zaaken heeft... en die losse rekel schryft my dat het Boerinetje gisteren ogtend zeer vroeg,
door

door middel van de Lakens aan elkander te knoopen, uit myn Huis te Parys ontsnapt is, daar ik haar door dien schobbejak met de uiterste zorg deed bewaaren.

BELLE GARDE.

Hoe! is Agatha u ontvlucht! Dat begryp ik niet... Maar... hoe is het dan tuschen u en haar?

CONCINI.

Tot nog was het... inderdaad het was nog niets.

BELLE GARDE.

Hoe, niets? kom, kom: dit 's maar een vertelling.

CONCINI.

Inderdaad niets, zo volstrekt als men 't noemen kan.

BELLE GARDE.

Ei! 't is een verlichtfel, dat gy my wilt doen gelooven.

CONCINI.

Ik zeg u het dat het geen verlichtfel is: op myne eer! niets is waarachtiger. De zottin bemint een' lomper van een Boer, met wien zy op 't punt van trouwen stond, toen ik haar door Fabricio deed lichten... 't Is een zekere Ryk, de Zoon van een' Molenaar te Lieurfain, van haar eigen Dorp.

BELLE GARDE, *schertzende.*

Een Boer van Lieurfain!... de aanstaande Schoonzoon, en waarschylyke erfgenaam van een' Molenaar! waarlyk een vreeslyk medeminnaar! de Duivel! zulke hinderpaalen hebben u ten eerste moeten te rug houden.

CONCINI.

Lagch 'er niet om, Hertog! zy zyn onoverkomelyk geweest, ten minste voor my. 't Was zulk een kuischheid!.. en zulk een woede!... Ja, Mynheer! zy

4 DE JAGTPARTY

is reeds op 't punt geweest om zich zelf met een mes, dat zy onder haar bereik vond, doodelyk te grieven, en ik had wel de grootste moeite om 't haar te ontrukken.

BELLE GARDE, *als te voren.*

't Is zeer fraai!... ga voort Mynheer! gy maakt uw Roman hoe langer hoe waarschynlyker: Want immers is niets gemeener als een Vrouw zich zelve te zien dood steeken... vooral wanneer men haar zulks wil beletten.

CONCINI.

O! 't was met haar geen gekscheeren. Ik verzeker 't u, zy meende 't in goeden ernst.

BELLE GARDE, *als te voren.*

Inderdaad! wel, dit zou een heel Treurtooneel hebben kunnen worden.

CONCINI, *na zich een oogenblik bedacht te hebben.*

Ik was nu in 't grootst verlangen, om u alleen zo veel 't u luste, uw Hart te laten naloopen, en alleen te viervoet naar Parys voort te slaan, zo de Jagt dien kant uit mogt gehouden worden... Maar wagt, ik zie daar twee Officieren van de Jagt; ik moet eens zien of ik uit hen niet weeten kan... Mynheeren! ik bid u, een enkel woord, zo 't u belieft.

TWEEDE TOONEEL.

BELLE GARDE, CONCINI, LA BRISEE,
St. JEAN.

LA BRISEE.

W at is 'er van uw' dienst, Mynheer de Marquis?

CON-

CONCINI.

Zeg my eens, zo gy kunt, Mynheeren! naar welken kant van 't Bosch deez' dag de Jagt zal zyn.

LA BRISEE.

Mynheer de Marquis, aan den kruisweg van Chailly.

CONCINI.

En waar is die omtrent?

St. JEAN.

Hier omtrent drie uren van daan, op den weg naar Parys... en, zo als ik verstaan heb uit la Brisée, die het Hart naar de Doornboschen opgejaagd heeft, zal het ons nog al een goed veld doen affloopen. Het is schoon van hoeven, en op zyn schinkels; laag op de beenen: en door zyn gewey bewyst het ons zo wel als door zyn klauwen dat een degelyk Hart is.

LA BRISEE.

Hy verzekert ons zelf dat het een tien-takte is. O! het zal u zo ver brengen... wie weet waar heen? misschien naar Rosny,... *(met een zagte stem, en fluis-terende tegen Bellegarde.)* daar men zegt, dat Mynheer Sully gisteren avond naar toe gebannen is.

St. JEAN.

't Is niet waar: hy is niet eerder als dezen morgen vertrokken:... maar is de tyding waar, Mynheer de Hertog!

BELLEGARDE, *met verontwaardiging.*

Wel foei, Mynheeren! gantsch niet, niets is onwaarachtiger.

CONCINI.

En teffens onwaarfchynlyker: want ik heb hem zo even nog met den Koning naar den Raad zien gaan.

LA BRISEE, *met gemelykheid.*

Ik had hem liever in zyn ballingschap zien gaan. Hy zou daar zo veele onregtvaardigheden niet pleegen, die hy hier de Koninglyke spaarzaamheid durft noemen.

St. JEAN.

Dat is waar: want nu nog onlangs heeft hy weder verscheiden van onze rechten ingetrokken, met geen ander oogmerk gewis als om daar zich zelv' mede te bevoordeelen; want ik ben wel verzekerd, dat de Koning van al die dingen 't minst geniet.

BELLEGARDE, *ernstig.*

Zacht wat, Mynheeren! bid ik u; spreek met meerder ontzag en eerbied van zulk een' grooten Staatsdienaar.

CONCINI.

De Hertog heeft gelyk, Mynheeren! men moet nooit kwaad spreken van lieden, die in een' hoogen post gesteld zyn... (*ter zyde.*) zo lang zy daarin blyven.

BELLEGARDE.

't Is genoeg, Mynheeren! laat ons alleen.

De twee Officiëren begeeven zich aan 't eind der zaale, en vertoeven daar tot het einde des Bedryfs.

DERDE TOONEEL.

BELLEGARDE, CONCINI.

W CONCINI, *met eenige levendigheid.*

Wel nu, Mynheer de Hertog! gy ziet nu uit dit algemeen gerucht wegens de ballingschap van Mynheer Sully, dat ieder zyn begeerte hier toe betoont... in waarheid, ik zal my oock niet t'zoek maaken: Ik wil myn gedachten nu alleen laten gaan over het aanstaande

de Soupé... en daar denk ik de gelegenheid waar te nemen om 'er den Koning over te spreken, op dat ik hem eindelyk eens eenige opheldering geeve wegen zynen Mynheer Rosny, dien ik thans zo goed als gewipt achte, zo gy 'er uw hand toe leenen wilt.

BELLE GARDE.

ô Neen! zie daar: ik betuig u dat het my spyten zou, zo zulks gebeurde; want ik bemin den persoon van Mynheer Sully; doch met dit alles kan men niet betreten dat men eenig verlangen gevoele, om hem van zyne posten ontslagen te zien; want zo dra men slechts de minste gunst verzoekt, staat het onverzettelyk karakter van dien waardigen Man ons altyd in den weg;... en dat is wat onverdraaglyk.

CONCINI.

Gewisfelyk: en 't is juist die onhandelbaare aart, die zich niet laat buigen, die u moest verpligten u tot onze party te begeeven, die wel versterkt is... en om u hier toe overtehaalen, wil ik myn hart geheel voor u openleggen; en ik durf u vooraf verzekeren, dat, zo wy slechts een weinig ondersteund worden, onze man binnen 't kort de groote tuimel zal moeten doen; ik zie zulks zo klaar als het daglicht. Signora Galigai is uimuntend bekwaam en doorslepen, om zulk een werk uittevoeren, en zy is het juist die alles belegt... zy is een ongemeen vernuft!

BELLE GARDE.

Zy moet, volgens elks getuigenis, een zeer bekwaame Vrouw zyn.

CONCINI, *met levendigheid.*

ô! Zy is wonderbaarlyk! behalven de menigte Schimpfchriften en geestige kwinklagen tegen Rosny, die zy aan 't hof in elks handen heeft weeten te doen komen, (en die zy, geloof ik, zelf heeft laten opstel-

stellen: zyn wy nog aan haar zorg en werkzaamheid verschuldigd, dat het gemeen zich overstrooid heeft gezien met al die Memorien, die zo schynbaar als bytend zyn; die al de knevelaryen van Mynheer Sully in volle daglicht stellen, en zyn slechte en eerzuchtige oogmerken, klaarlyk aantoonen... Nog weet ik u te zeggen, dat zy andere nog wezenlyker beschuldigingen, door zommige vertrouwde en braave Vrienden, zelf tot 's Konings oor heeft weeten te brengen, waarin de waarheid zo kunstig met de waarschyndykheid vermengd is, dat, buiten dat 'er een mirakel geschiede, ik hem tarte, dat hy 'er zich uit redde.

BELLEGARDE.

Mynheer!... ik zou nog niet verwonderd zyn dat hy zulks deed: zyn krachtigste toevlucht legt in het vermogen, dat hy op 's Konings geest bezit, en in de natuurlyke geneigdheid, die de Koning altoos voor hem gehad heeft.

CONCINI.

En dat is juist, Mynheer de Hertog! het geen hem het meest tot nadeel verstreken zal. Hoe sterker vriendschap de Koning voor Mynheer Sully gevoeld heeft, hoe feller hy zich gehoond zal vinden als hy ziet wat misbruik hy daar van gemaakt heeft.

Vervolgens den Hertog wat voorwaarts geleidende, en zyn slem verzachtende.

Wy hebben hem gisteren den laatsten slag toegebracht: Dat is namelyk, een geschrift van hem selv'; een' eigen handigen brief; dien wy tegen hem zelf hebben weten te verdraaijen, ... en dit alles evenwel zonder eenige kwaadaardigheid... De Koning, na denzelven gelezen te hebben, zond hem in zyn laatste gramschap dien te rug door Varenne, die my zulks ten eerste kwam zeggen, en die, uit eenige woorden, den Koning in zyn drift ont-

ontsnapt, het gerucht van zyn ballingschap heeft uitgesprooid, dat vervolgens, gelyk gy weet, zo verspreid is geworden... Ha! Mynheer Bellegarde! had gy ons willen helpen!

BELLE GARDE.

Ik u helpen!... 't is 'er ver af Marquis! 't is inderdaad zo, gelyk ik u zeg, my blyft voor dat gehaate schepzel altoos nog een zeker innerlyk gevoelen van vriendschap over, dat ik niet van my weeren kan... en aan den anderen kant deug ik zo weinig tot zulke kuiperyen; die staan my zo kwalyk ter hand, dat ik honderdmaal liever het veroveren van een Plaats, als de freken van het Hof bywoon... ik betuig u dat het eerste meer myn zaak is.

CONCINI.

Mynheer de Hertog! gy bezit meer bekwaamheid, dan gy uiterlyk wilt doen blyken; die ontsnapt my zelfs in dit oogenblik niet; en zie hier waar in dezelve bestaat: gy wilt, zo de Myu gelukkig springt, 'er uw gebruik van maaken, en in geval het lont geroken mogt worden, niet eens vermoed zyn, een van deszelfs Stichters geweest te zyn.

BELLE GARDE, *met ernst en trotschheid.*

Een oogenblik Mynheer! ga niet verder: gy kunt noch zult niet vermoeden, dat ik...

CONCINI, *bem invallende, en op een' nederigen toon.*

Neen, Mynheer de Hertog! neen; ik zie nu wat ik van uwe werkeloosheid kan en moet denken. Zie hier: uwe onderwerfche rondborstigheid doet u, gelyk als alle de Fransche Heeren allen aanslag, hoe billyk die moog' zyn, als kwaad en onbillyk keuren; en ik vind 'er dat van myn' kant niet in. In tegendeel: in aanmerking neemende wat kwaad het Ryk door Mynheer

Sully word toegebracht, zal Frankryk altoos, aan ons en aan de Dame Gaiigai, en aan my verpligt zyn, dat wy iets ondernomen hebben om haar van den Staatsdienaar te ontheffen: In dit alles is ons oogmerk goed. Wy begeeren allen niets dan het welzyn der Franschen.

BELLEGARDE.

♠! Ik ben wel overtuigd dat gy zulks meent... maar ik zie den Koning uit zynen Raad verschynen.

CONCINI, *stil tegen Bellegarde.*

Sully verzelt hem. Zy hebben altoos de koelste houding tegen elkander: zy schynen altoos te onvreden; 't is wonderlyk!

VIERDE TOONEEL.

HENRIK, *in een Jagtkleed*, SULLY, *in de gewoonlyke Kleeding*, BELLEGARDE, CONCINI, *Gevolg van Hovelingen, de twee Jagermeesters, welke aan het einde van het Tooneel voor de deur van 's Konings vertrek post houden.*

HENRIK, *nevens Sully intredende, en begeerte toonende om met denzelven te spreken, doch op het zien van Bellegarde en Concini zich bedwingende, en naar den zelven toetredende.*

Goeden dag, myn waarde Bellegarde! goeden dag, Mynheer Concini! (*Tegen Sully.*) de Raad is vroeger als ik dacht gescheiden; onze jagt zal nu nog vroeg genoeg zyn; en wy zullen tyd in overvloed hebben.

BELLEGARDE.

In waarheid, uwe Majesteit treft dezen dag wonderbaarlyk weér voor de Jagt.

HEN.

HENRIK, *met een gerust gelaat.*

't Is waar, men kon geen schooner dag in dit seizoen, in den Herfst, wenschen.

SULLY.

Heeft uwe Majesteit voor deszelfs vertrek my niet eenige verdere orders te geeven?

HENRIK, *koel en verlegen.*

Neen; Mynheer! ik verbeeld my zulks in den Raad reeds gedaan te hebben... ten zy gy zelf my iets byzonders te zeggen had.

SULLY.

Neen, Sire! ik weet niet dat ik iets vergeten heb... doch vergeef my... op dit oogenblik herrinner ik my de zaak van den moedigen Crillon, en ik ga terstond heen om hem...

HENRIK, *hem met een zeker ongeduld in de reden vallende.*

Gy zoud geen tyd hebben om die zaak ten einde te brengen: hy gaat met my ter Jagt... Maar zoud gy my niets te zeggen hebben? (*Hem met verlegenheid aanziende.*) dat u betrof, u zelv' Mynheer?... Zoud gy wel de tyd hebben my hier een oogenblik te blyven wachten?... zou u zulks niet verveelen Mynheer?

SULLY, *zich diep buigende.*

My, Sire! Myn tyd en leven staan altoos in uw Majesteits handen... Zelf in dit oogenblik zo gy 't beveelt...

HENRIK, *wat vriendelyker.*

Dit oogenblik niet. Ik ga thans de Koningin en myne Kinderen zien; hier verlang ik naar. Wagt my hier in deeze Gallery... (*Met een bedwongen stem.*) Ik zie wel dat ik zelf u over u zal moeten spreken, wyl gy
zelf

zelf de eerste niet wilt zyn... Gy, myn waarde Bellegarde! volg my: gy kunt, vermids 't nog te vroeg is, de Koningin niet zien; maar ik heb in 't heengaan u een woord te spreken over uw Gouvernement van Bourgondie. Kom, ga met my, myn Vriend!

De Koning vertrekt met Bellegarde: een gedeelte zyner Hovelingen volgt hem, de overige, benevens de Jagermeesters, blyven in 's Konings vertrek: terwyl treden Concini en Sully een weinig voorwaarts.

VYFDE TOONEEL.

SULLY, CONCINI.

CONCINI, *ter zyde.*

Laat ik eens zien, of ik Mynheer Sully niet aan 't spreken kan krygen; hem zullen ongetwyfeld wel eenige trekken van misnoegen, hoogmoed of onbescheidenheid ontvallen: dan heb ik gelegenheid dezelve dezen avond den Koning, net zo als hy die uitgedrukt heeft, over te dragen. (*Overluid.*) Heer Hertog! ik betuige u de grootste blydschap te gevoelen wegens 't geluk dat gy genieten zult van met den Koning in byzonder gesprek te treden: gy zult dan ligtelyk al de donkere wolken, die u over 't hoofd hangen, kunnen verdryven, en de verwydering, die 'er sedert eenigen tyd tusschen hem en u plaats gehad heeft, uit den weg ruimen... ten minste ik hoop zulks van gantscher harte.

SULLY, *met koelheid.*

Ik betuige u zo veel verpligting, als men deswegens hebben kan.

CONCINI.

Ach, Mynheer! wat is een eerste Staatsdienaar niet
te

te beklagen! nyd en laster vervolgen hem onophoudelyk met menig ander Vorst als de onze, zoude ik zeer beducht zyn...

SULLY, *met fierheid hem invallende.*

Gewis; maar met onzen Vorst heb ik niets te vreezen: Neen, Mynheer! ik vrees volstrekt niets.

CONCINI.

Zo is 't: gy kunt uwe onschuld altoos doen spreken by eenen Vorst, die alle uwe diensten, die zo veellei zyn, steeds voor oogen heeft... die nooit het herdenken vergeet, dat gy in voorgaande tyden al uw fortuin aan hem opgeofferd hebt, dat gy honderd maalen aan zyn zyde uw leven aan 't gevaar hebt blootgesteld; dat de wonden, die gy op uw ligchaam ontfangen hebt...

SULLY, *ongeduldig.*

Ei! Mynheer! stap hier af, bid ik u.

CONCINI.

Neen, Mynheer! ik heb niet te veel gezegd; en de Koning moet altoos in zyn hart geprent houden dat gy alleen de handeling volbracht hebt met de Grooten van onzen Staat, van welken hy verplicht is geweest zyn Ryk stukswyze af te koopen; dat uw werk buitenslands nog luisterryker geweest is; nooit zal hy vergetten wat eerbewys gy te Londen by de overledene Koningin Elizabeth genoten hebt...

SULLY, *met nog grooter ongeduld.*

Ei, Mynheer! ik verzoek nogmaals hier een einde van te maaken. Al uwe loftuitingen, hoe opregt die mogen zyn, zullen my niet verblinden: dit zeg ik u voor af... maar, laat ons eens zien: wat wilt gy met dit alles zeggen?

CON-

Ik wil niet anders hier mede te kennen geeven, Mynheer! als het natuurlyk gevolg hier van: Namelyk; dat het onmogelyk is dat de Koning niet in het diepst van zyn hart de erkentenis bewaard hebbe, die hy aan uwe dienften verschuldigd is. En ik bid u my eens openhartig te willen zeggen, of gy niet ten allerhoogste verwonderd zyt, dat de Vorst, na al de verplichtingen die hy aan u heeft, en de hoedanigheden uwer ziele zo wel kennende, ooit een oogenblik gehoor heeft kunnen leenen aan de lasterlykste beschuldigingen, waar mede men zedert eenige maanden onophoudelyk u by hem tracht verdacht te maaken.

SULLY, koel en spottender wyze.

Luister Mynheer Concini!... met een minder openhartig man dan gy zyt... en wien het hart niet, zo als by u, op de lippen legt, zou ik zulk een onderzoek, als gy doet, ten eenemale als bedriegelyk en valsch kunnen aanmerken, en het even zo gevaariyk voor my achten, hier op te zwygen als te antwoorden;... maar met een man als gy....

CONCINI.

Gy weet hoe sterk ik aan u verknocht ben, en dat ik...

SULLY, hem invallende.

Ja, Mynheer Concini! ik weet zulks; en daarom zeg ik u ook, dat ik met elk, behalven u, gevaar zou loopen, dat, zo ik nu zweeg, dit stilzwygen, (niet door u, maar door anderen) by den Koning zou kunnen uitgelegd worden, als de uitwerking eener onbetamelyke trotschheid; en dat, zo ik in tegendeel hier op antwoordde, en de zogenoemde ligtgelovigheid des Konings aan de beschuldigingen myner vyanden u toestemde, ik zeer onwaardiglyk myn' Meester en Wel-doener zou hoonen.

CON-

CONCINI.

o Ja, Mynheer! ik begryp zeer wel...

SULLY, *vervolgende.*

Niettemin Mynheer! ondanks al 't gevaar, 't welk ik loopen zou, met my in zulk eene kiesfche omftandigheid te verklaaren, zou ik evenwel tegen zodanig een' listigen en kwaadaardigen vyand, en die zich met een fchandelyk oogmerk by my vervoegde om myne gedachten hierop te doorgronden, zeggen, het geen ik thans tegen u zelv' zeggen zal, Mynheer Concini, en aan myn' besten vriend zou zeggen; dat is namelyk, dat ik, altoos onbesproken geleefd hebbende, en standvastig steunende op de billykheid des Konings, zo vast verzekerd en overtuigd ben van zyne goedheden voor my, dat ik, indien ik uit zyn Majesteits eigen mond hoorde dat hy zyne gunst my onttrok, zulks nog niet gelooven zou, maar my verbeelden, dat zyn tong zyn hart bedroog.

CONCINI, *met eenige verlegenheid.*

Mynheer!... zekerlyk... maar wacht u van u aan een al te blind vertrouwen over te geeven... en zie toe...

SULLY, *zyn stem verbeffende met een' toon van verontwaardiging.*

Ik zie nergens naar, en fluit myne oogen voor alles behalven voor myn' pligt Mynheer! Zie daar de waa-re gevoelens van myn hart, en die gy den Koning in de zelfde bewoordingen kunt mededeelen... in de zelfde bewoordingen zeg ik u... maar ik verwacht zulks niet van u. Zo gy ondertusfchen begeert dat ik verder met u, in een klaarder en min figuurlyken ftyl fpreeken zal...

CON-

CONCINI, *verlegen.*

Hoe, Mynheer!... met my?... zoud gy my be-
kwaam achten?... maar ik zie den Koning weder te
rug komen.

ZESDE TOONEEL.

HENRIK, SULLY, *Gevolg.*

*Henrik blyft, by 't inkomen der Gallerye, aan de deur
staan. Sully en Concini treden beide hem te gemoet:
De laatste begeeft zich op een wenk van Henrik, in
's Konings Vertrek, in 't welke by, geduurende den
loop van het volgende Tooneel, benevens Bellegarde
zich doet zien. De Marquis van Praslin, en ee-
nige andere Heeren van 's Konings gevolg, bene-
vens de Jagermeesters, onthouden zich mede in
het gemelde vertrek, hunne nieuwsgierigheid
en ongerustheid over de uitkomst van dit ge-
sprek van tyd tot tyd betoonende.*

HENRIK, *by 't inkomen der Gallerye tegen
zyn Gevolg.*

Bellegarde! d'Aumont! Brisfac! Duplessis! Ma-
tignon! Villars! la Chatre! Clermont! en gy Mont-
moranci! onthoud u allen, bid ik, een wyl in dit ver-
trek; daar na vertrekken wy straks ter Jagt. Maar ik
heb vooraf iets byzonders te spreken met Mynheer Sul-
ly. Marquis Praslin!

PRASLIN.

Sire!

HENRIK.

Onthoud u insgelyks aldaar, en stel twee Wachten
aan de deur, met bevel van niemand in de Gallery te
laten treden. Echter behoeft gy de deuren niet te slui-
ten

ten: 't verscheelt my niet dat men ons zie, maar ik begeer niet dat men ons kan hooren.

Praslin stelt twee Helbaardiers buiten de Gallery aan de deur; vervolgens neemt de Koning Sully by de band, en geleid hem, zonder iets te zeggen, voorwaarts tot op den kant van het Tooneel, waar na by deszelfs band loslaat, en hem eenigen tyd, zonder spreken, slerk aanziet.

Wel nu, Mynheer! die manier, waarop wy zedert den tyd van zes weeken met elkander leeven; de koelheid die ik u betoone; en de bedwongenheid die 'er tuschen ons plaats heeft; kunt gy dit alles met goede oogen aanzien? en zyt gy daar niet ongerust over?

SULLY, destig en eerbiedig.

Sire! met ieder Vorst, behalven Henrik, zou ik myne ongenade vaststellen, zo dra ik achtsloeg op het onttrekken dier goedertierne gemeenzaamheid, waar mede gy my altoos vereerd hebt: maar by uwe Majesteit spreken voor my uwe billykheid, uwe gevoelens, en... zoude ik 't zeggen mogen? uwe vriendschap en myne onschuld... dit alles stelt my gerust, en ik bekommer my nergens over.

HENRIK, een weinig bewogen.

Deze gerustheid toont, ik beken 't, het getuigenis van een zuiver geweten, dat zich zelf niets te verwijten heeft: Maar ondertuschen is 't u, Mynheer! niet onbekend dat gantsch Frankryk schreeuwt, en my klachten over u toezend; en gy midlerwyl behoud gy by dit alles een diep stilzwygen.

SULLY, met nadruk.

Ja Vorst! ik moet met een eerbiedig stilzwygen afwach-

wachten, dat uwe Majesteit my opheldering afeishe over zaaken, waar van de geringste de grootste laster in zich bevat... Want u, myn Koning! het eerst te spreken over alle die ongerymde en hatelyke betichtingen, ware in eenig opzicht dezelve te slaaven, en voor waarheid te erkennen: 't betaamt my niet diergelyke beschuldigingen te vreezen, waar aan gy zelf, Vorst! geen geloof slaat.

HENRIK, *goedaardiglyk.*

Ja, maar...

SULLY, *met kracht van stem.*

Neen Sire! gy gelooft ze niet. Daar is niet dan een enkele van alle die beschuldigingen, die een schyn van waarheid heeft; of om beter te zeggen, waarschynlyk kan genoemd worden. (*Een papier uit zyn zak haalende.*) Dat is deze brief van my, dien gy my gisteren avond door Varenne te rug zond: maar vier woorden, die ik 'er onder aan bygevoegd heb, zullen u het gantsche raadzel ontwinden. Dat uw Majesteit zich verwaardige het oog te slaan, op de uitlegging die ik aan 't zelve gegeven heb.

HENRIK, *na den brief ingezien te hebben.*

Ik sta versteld! (*Sully by de band vattende.*) Ach! Mynheer Rosni! die ontaarden! wat hebben zy my bedrogen!

SULLY.

Wat de schimpfchriften belangt, en boven al, Sire! dat libel, door eenen Juvigny met zo veel kracht van welsprekenheid gemaakt, en 't welk ik zelf zo wel als uwe Majesteit gelezen heb....

HEN.

HENRIK, *met drift hem invallende.*

Hoe! dat gy zelf gelezen hebt Rosni? en gy zyt niet aanstonds by my gekomen, om my daar over te onderhouden?

SULLY.

Neen Sire! ik heb het veracht. Niet dat uwe Majesteit denke, dat ik, indien dezelve my eerst gesproken had, zulk eene onbetamelyke hoogmoed getoond zou hebben, of nog zou betoonen, van in geene verantwoording te willen treden omtrent alle deze dingen, en dus myne onschuld...

HENRIK.

Wat noemt gy verantwoording, myn Vriend? Ik zweer u dat de opheldering, die gy my over dien brief alleen gegeven hebt, alles verantwoord... ja alles, en ik wil nergens meer van hooren.

SULLY, *met vuur.*

Vergeef my, Sire! 't is ten uiterste noodzakelyk dat gy de goedheid hebt myne verantwoording te hooren, en zie hier dezelve... Zedert drie en dertig jaaren heb ik u gediend, ja bemind, durve ik zeggen. By de onschendbaare verknochtheid aan uwe Majesteit, heeft zich de eer gevoegd; deze heb ik nooit geschonden, en wil zulks nimmer doen; deze twee vereenigen zich beide tot myn belang; dit belang is u te dienen, zo lang ik adem scheppe... dit zyn myne oprechte gevoelens. Myne bedekte vyanden, die laage zielen, om u van het tegendeel te overtuigen, of dat ik u wil, of kan verraden, brengen in alle hunne gesprekken en schotschriften niet by, dan eenige mogelykheden die in enkele barsfenschimmen bestaan. En wat zou toch myn

oogmerk in zulk een verregaand verraad kunnen zyn? .. my uwe kroon op het hoofd te zetten? Ik weet, gy acht my niet ontbloot genoeg van oordeel om my iets onmogelyks te onderwinden... Of om die op eene andere tak van uw huis overtebrengen, of wel op eenige vreemde Mogenheid? Ach! myn Vorst en Held! welk ander Monarch, welke andere Mogenheden, welke andere Staaten kunnen myn fortuin ooit zo hoog verheffen, als gy het myne gedaan hebt?

HENRIK, *bem ombelzende.*

Ach, Rosni! myn waarde Rosni!

SULLY, *met het zelfde vuur vervolgende.*

Ach! myn waarde Meester! ja, gy zult dien altoos zyn: gy acht, gy bemint my; ja Sire! gy acht my in zulk een mate, dat ik de edele verwaandheid bezitte van te gelooven, dat gy (zelfs in deeze zaak niet) geen wezenlyke achterdocht omtrent myne getrouwheid gehad hebt, ik zeg, geen wezenlyke achterdocht. Neen Vorst! gy hebt die geenzins gehad.

HENRIK.

Wat wezenlyke achterdocht betreft, neen myn Vriend! die heb ik niet gehad... 't is op zyn best eene ligte ongerustheid geweest; en die nog zo zwak geweest is, dat zy niet lang stand heeft kunnen houden. Maar hoor toe, myn waarde Rosni! ik zal myn hart voor u openleggen; die kleine ongerustheid zou ik zelfs nog niet eens gehad hebben; nooit had men 't zo ver gebracht om my het minste kwaad vermoeden op uwe getrouwheid te geeven, zo wy beide in een' ander tyd leefden. Maar in deze yslyke eeuw, in deze eeuw van beroertens, zamenzweeringen en verraad; waarin ik de snodeste ontrouw gezien en zelf ondervonden heb

van

van zulken, die ik als myne beste vrienden behandeld heb; waarin ik honderdwerf het speeltuig en slachtoffer hunner schelmfche aanslagen dacht te verftrekken.. waarde Vriend! gy zult my de kleine vonkjes van miftrouwen wel willen vergeeven... Ik zal dezelve herftellen, Rosni! door nieuwe weldaaden, die u, en uw huis, ten hoogften trap van hoogheid verheffen zullen. Ik begeer dat gy...

SULLY.

Hou op, Sire! uw goedheden voor my zouden te ver gaan... wil dezelve palen zetten... uwe ongelukken, en de fnoodfte ondankbaarheden wettigen uw miftrouwen, en hebben het zelve noodzakelyk moeten voeden en verfterken... Maar laat uw hart omtrent my voortaan geen meer voeden... ik verdien zulks; en dat uwe Majesteit de grootfte omzichtigheid gebruike in 't fchenken van weldaaden, waar mede dezelve my op nieuw zou willen vereeren. Ik ben de eerfte om u geknield te verzoeken, my nooit verfterkte Plaatzen of Prinsdommen te geeven. In één woord, my alzulke gunften toe te voegen, die my in ftaat zouden kunnen ftellen, om zo ik zulks wilde, my tot hoofd van eenige Party te kunnen ftellen; niet dat deeze gunften ooit wapens tegen u in myn hand zouden worden: Maar ik wil myne vyanden alle voorwendfels beneemen, om my met nieuwe misdaden te bevelken.

HENRIK, met de grootfte levendigheid en aandoening.

Grootmeester! gy zult nooit vyanden behoeven te vreezen zo lang ik leef.

SULLY, na zich, tot bewys van dankzegging, voor den Koning gebogen te hebben.

Ach, Sire! behaagde den hemel dat zulks waar was!

was! maar dit onderhoud is een bewys van het tegendeel, en der wreede uitwerkingen, welke de kunstig-gesmeede laster der Hovelingen voortbrengen kan.

HENRIK.

Maar die zonden niets voortgebracht hebben, indien gy, stuurfche Vriend! zedert den tyd dat ik u zo streng onthaald heb, goedaardiglyk by my waart gekomen, om my in dit stuk te verlichten... Ach, Rosni! dit is niet wel van u gedaan. Zedert dertig jaaren, dat ik u myne vriendschap gezworen heb, had ik nimmer iets op myn hart, 't welk ik niet daadlyk aan het uwe vertrouwd heb: ontwerpen, bedryven, vermaaken, vriendschap liefdehandelingen, verdrietlykheden en huuszorgen, 'k heb u alles toevertrouwd; en gy, gy zyt achterhoudend genoeg, om in al dien tyd geen de minste verlichting in uwe zaak te willen geeven! heet dit myn Vriend zyn?... Ach! de traanen vloeijen my uit de oogen... kunnen Koningen dan geen' Vrienden hebben?

SULLY, *met aandoening.*

Ach! myn aanbiddelyke Meester! die kracht, die waarheid van gevoelen, dat zich in u uitdrukt, doet my thans myn' misflag erkennen. Ja, Sire! ik heb kwalik gedaan, my niet van 't eerste oogenblik af aan naar u te hebben begeeven, en u...

HENRIK, *met de grootste levendigheid.*

Ja, en gy zoud uw' misflag nog duizendmaal sterker gevoelen, indien gy wist wat ik, geduurende den tyd van dit foort van onmin tusfchen ons, geleden had. Laat dit nooit weêr gebeuren! en ik wil niet dat onze verschillen ooit langer als vier-en-twintig uren voortaan duuren zullen, hoort gy 't wel Rosni?

SUL-

SULLY.

Ô! Ik zal die van hunne geboorte afstuiten. Ach! Sire!... Ach! myn Vriend!... vergeef aan de ontroering van myn hart... het woord, dat my ontsnapt is.

HENRIK.

Noem my uw' Vriend, myn waarde Rosni! hoe sterk heb ik myne vriendschap voor u reeds ondervonden! Toen ik straks, eer ik naar de Koningin ging, my zelv' dwong om u een koel onthaal aan te doen, en u Mynheer noemde, herinnert gy u dat gy my niet dan door een diepe buiging antwoordde? Wel nu, toen ik deze droefheid en aandoening uwer ziel beschouwde, myn waarde Rosni! had het weinig gescheeld of ik had in dat zelfde oogenblik my om uw' hals geworpen, en op die wyz' ons onderhoud begonnen.

SULLY, op bet tederste bewogen, en met eene afgebroke stem.

Ach! Vorst! die laatste trek... Ach! vergun dat ik met traanen van vreugd... en de tederste aandoening... my voor uwe voeten werpe... om u te danken...

HENRIK.

Wat doet gy, Rosni? Sta toch op; zie wat gy doet... 't Volk dat binnen is, schoon 't ons niet heeft kunnen hooren, ziet ons: zy zullen denken, dat ik u vergifnis schenke; gy denkt daar niet om: sta toch op.

Gedurende deze laatste reden, blyft Rosni geknield leggen, kussende de hand des Konings; eindelyk best de Koning hem op, en ombelst hem verscheidene malen.

ZEVENDE TOONEEL.

HENRIK, SULLY, BELLEGARDE, CONCINI,
Gevolg van Hovelingen en Officieren der Jagt.

HENRIK, *tegen Prasin.*
Marquis! los de Wachten af: elk kan binnen treden. Wy zullen ten eerste naar de Jagt vertrekken. Doch eer wy te paard stygen, ben ik zeer verblyd Mynheeren! u allen te kunnen verklaaren, dat ik Rosni meer dan ooit beminne; en dat die hem aantast, myn eigen leven raakt.

SULLY.

Ach! Vorst! hoe zal ik immermeer erkennen?...

HENRIK.

Zulks doet gy genoeg Mynheer! wanneer gy voortgaat my te dienen, gelyk gy altoos gedaan hebt.

BELLEGARDE, *tegen Sully.*

Ô Myn waarde Hertog! ik neem inderdaad zeer veel deel...

CONCINI, *tegen Sully.*

Ach! Mynheer! de overmaat van myne blydschap is zodanig...

HENRIK, *hem in de reden vallende.*

Nu, nu; dat is genoeg: gy kunt hem al die complimenten op de Jagt wel maaken; want ik begeer dat hy mede van de party zal zyn.

SULLY.

Ik Sire?...

HENRIK.

Ja, gy zelf: ik weet wel dat gy anderzints geen groot

groot Liefhebber van de Jagt zyt: maar ik verkies dezen dag in uw gezelschap door te brengen... den gantschen dag:... hoort gy 't wel myn Vriend?

SULLY.

Sire! ik gevoel my ten uiterste getroffen over 't geen gy my zegt! zo uw Majesteit niettemin my wilde ontslaan...

HENRIK.

Neen toch niet, Rosni! ik verbéeld my dat de Jagt niet gelukkig zou zyn, indien gy 'er niet by waart; ik heb zelfs een voorgevoelen, dat 'er aangenaame avonturen gebeuren zullen zo gy meê gaat; te minste ik heb zulks in 't hoofd: kom, ga u straks verkleeden, en kom dan by ons op de bestemde plaats.

Hy geeft hem een klopje, ten teken van vriendschap, op den schouder.

SULLY.

't Is wel Sire; ik zal op 't oogenblik weêr by u zyn.

AGTSTE TOONEEL.

HENRIK, BELLEGARDE, CONCINI, PRASLIN,
en verdere Hovelingen.

HENRIK.

Marquis Concini! ik denk dat 'er veelen zullen zyn, wien deze vernieuwde vriendschap niet al te wel zal smaaken.

CONCINI.

Ik zweer u echter, Sire! dat ik tot die geenen niet behoer.

BELLEGARDE.

In waarheid Vorst! deze verzoening is lang gewenscht

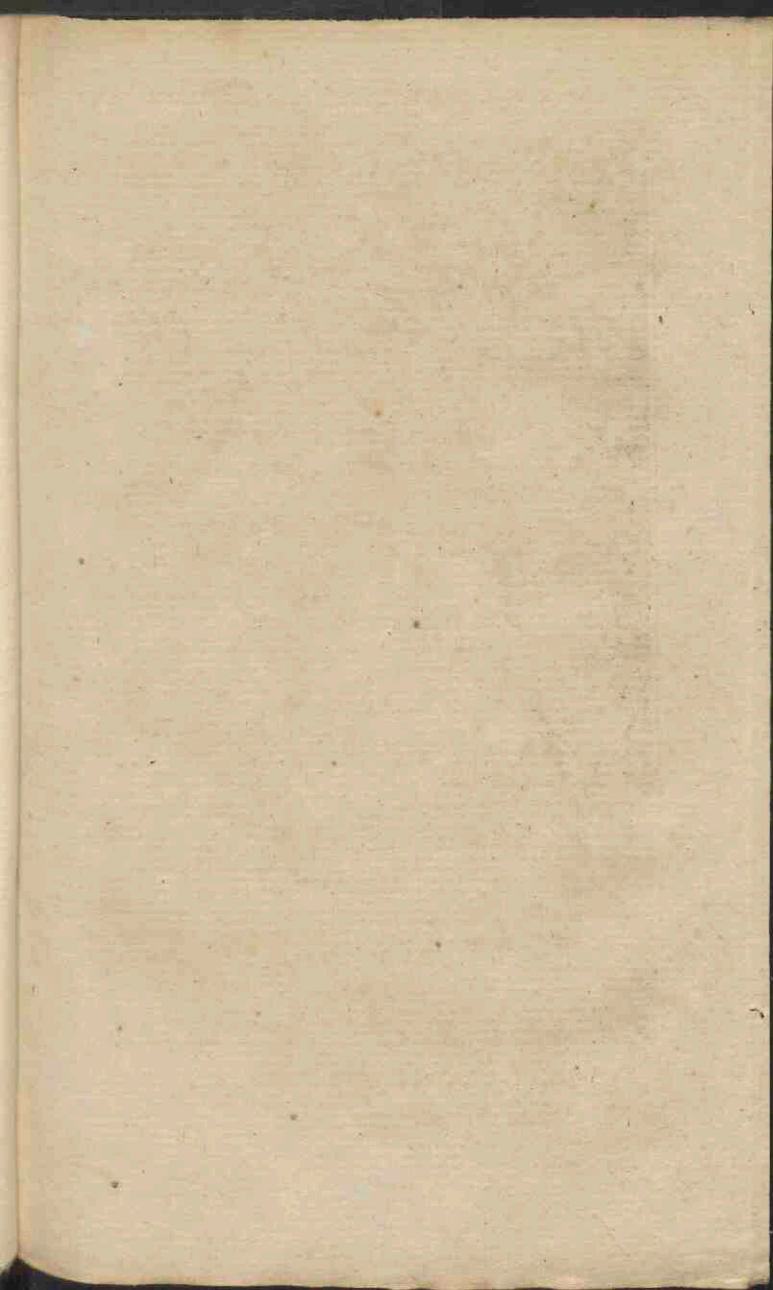
wenscht geweest van allen, die het welzyn van den Staat liefhebben: de Hertog zal altoos de rechterarm van uwe Majesteit zyn; In 't stuk van zaaken is zyne bekwaamheid ongemeen!...

HENRIK.

Wat spreekt gy van zaaken? zeg 'er by, aan 't hoofd van myne Legers, in mynen Raad, in alle Gezandschappen; ik heb hem vrienden en vyanden altoos met geluk kunnen aanbieden: maar 't is genoeg, laat ons vertrekken.

De Koning vertrekt, door zyn gantsche Hof gevolgd.

Einde van het Eerste Bedryf.

N. Grandet, inv.

J. de Wit, Scyptor.

Ha, ha! hier heb ik den knevel, die op de Harten van
onzen goeijen koning geschóten heeft.

J. J. de Loo.

T W E E D E B E D R Y F.

Het Tooneel verbeeld een Bosch, in de nabuurschap van Lieursain.

E E R S T E T O O N E E L.

LUKAS, KAATJE, beide, naar den tyd van Hendrik den Vierden, als boeren gekleed.

Men hoort van verre het geluid van een Waltboorn.

LUKAS.

Sakkerloot! Kaatje! daar blaezen zy al op den Waltboorn. Toe! kom, ga mit me, en laeten wy de Jagt 'ereis kyken; 't is hier kort by. . . . wy motten maar nae deuzen kant toe, daar het geluid van daen komt.

KAATJE.

Neen, Luikes, ik durf zeper niet; ik mot aenstonds weêr t'huis wezen.

LUKAS.

Tut, tut! 't gebeurt ummers alle daegen niet dat de Jagt zo ver dut heen komt; misfchien dat wy 'er onzen hupschen Keuning ook nog zellen zien.

KAATJE.

Ja, Luikes! ik bin ook wel nuuwsgerig om hem 'ereis te zien; Want ik ken 'em zo min als jy; maer 't word zo laat: Mortje zel me wachten; en ik mot heur het eeten veur t'aevend nog helpen klaer maeken. Rykbroêr komt van aevend ook t'huis

LUKAS.

Wat zegje? van aevend? daar bin ik regt bly om: Nou hoop ik dat hy me helpen zel om jou Vaertjes toeflem-

stemming te krygen tot ons hylík; waar toe dient dit sammelen? Maar Kaatje, 't is wel slegt van je, dat je dat zo lang verzwegen hebt.

KAATJE.

Wel, hoe kon ik 'et jou toch eer zeggen? ik heb 'et zo strakjes eerst gehoord.

LUKAS.

Ja most me dat aanstonds 'ezeid hebben.

KAATJE.

Zie nou eens: kon ik het jou zeggen, eer ik je gesproken had?

LUKAS.

Neen toch niet: maar wel zo dra jy me ontmoette: maar jy docht maar om de Jagt te gaan kyken. Is dit nou vriendschop? as men zakken goejen tyding weet?

KAATJE.

Luikes, 't is heel slegt van jou, dat jy me zulk een twist aandoet; terwyl je weet, dat ik niet na de Jagt ging, als om dat ik myn Broer onderweg dogt te ontmoeten.... en nou kryg ik nog knorren... maar loop heen, jy bent een ondankbaare.

LUKAS.

Nou, myn lieve Kaatje! vergeef 't me: ik wist het niet.. maar 't is... zieje wel?... om dat ik je zo heel lief heb.

KAATJE.

Dat heb ik jou ook wel; maar ik kyf niet met jou, als jy 't niet verdient hebt.

LUKAS.

Ja! de drommel! altemets wel ien klein beetje; want gusteren aan jou huis bekeef jy me nog daar jou Vader en Moeder by waren, om dat ik maar een woordje sprak

ſprak van dat ondengend ſchepzel van een Agatha; die met dien ryken Sinjeur opgeduwd is: had ik toen ook nog ongelyk?

KAATJE.

Ja zekerlyk, dat zeg ik nog; want ik loof niet dat Agatha uit haar zelfs met die Heer weggegaan is; want het is zulk een deugdzaam meisje! en die Rykbroër oprecht beminde! hoor hier, daer ſchuilt wat onder, dat ik niet begryp.

LUKAS.

Ja, ja, ik begryp het zo veel te beter.

KAATJE.

Hoor, Luikes! laaten wy daer niet verder van ſpreken; anders kreeg jy weër wat van me. Maar ik heb nou niet langer tyd. Dag Luikes!

LUKAS.

Dag, ondeugende pry!

KAATJE, *bem met baar ruikertje in het gezicht goojende.*

Ondeugende pry? daer: dat is om je ordentelyk te leeren ſpreken.

Zy loopt ſchielyk heen.

TWEEDE TOONEEL.

LUKAS, *alleen.*

Wagt; wagt....dat heksje, daar zy is!...maar zy is al weg....'t is toch lief van heur:..om dat zy boos is, ſinyt zy my heur blommietjes teugen myn neus... 't is aardig! (*Hy raapt den ruiker op, en, na zich opgebeft te hebben, word by Agatha gewaar.*)...maar, wat zie ik!...ſchemeren myne oogen?...neen waerentig: 't is Agatha zelf...maar lieven tyd! wat heit ze al ſnorrepypen aan heur ligchaam!

DER-

DE JAGTPARTY
DERDE TOONEEL.

LUKAS, AGATHA, *in de kleeding eener zwiervige
Juffer, als ten tyde van Henrik den Vierden.*

AGATHA.

Ja ik ben het zelf, myn lieve Lukas! maar, hoor my een oogenblik bid ik u.

LUKAS.

Sakkerloot! wat bin jy deftig uitgestreken, Juffrouw Agatha! jy bint opgeschikt als een Prinses... en kom je nou zo regelrecht van Parys? ... of van het Hof? .. wat weet ik 'et? wel, je mot daar al ien knap fortuintje gemaekt hebben, in die zes weeken tyds, sints je met een stille trom van ons bint ofgetrokken jou Vaeder, dat een eenvoudige boere hoefpachter is, zou jou, als hy je nou zag, niet eens kennen.. wel foei! jy most van beschaamtheid jou oogen niet durven opslaan.

AGATHA, *droevig.*

Helaas! alle schyn is tegen my... maar ik ben niet schuldig. De Marquis Concini heeft my met geweld doen opligten, en my naar Parys vervoerd. Die wreed-aard heeft my in een soort van gevangenis zes weeken lang opgesloten gehouden... maar myne deugd, moed, en teffens myn wanhoop hebben my eindelyk krachts genoeg verleend om my uit zyn macht te rukken; ik ben hem in stilte ontsnapt; en kom nu op 't oogenblik aan; en u hier het eerst aantreffende, en u de zaak willende vertellen, heb ik dus geen tyd gehad om my te ontdoen van deze klederen, die myne oneer schynen te bewyzen.

LUKAS.

Jou oneer? schoone tael! wat is dat wel 'ezeid! daar heb je 't nou net!. dat komt van sunts jou kindsheid tot aan jou veertiende jaar gewoond te hebben by die Ma-
dam

dam Signora Galigai; daar die Mynheer de Marquis op jou verliefd geworden is... Trouwens! het woonen by zulke groote Heeren maekt ien jong meisje verstandig... daar leeren die kleuters wel te spreken en kwalyk te doen. Maar, om dat jy nou zo slim bent, denk jy mischien dat wy onnozel binnen... niet waar? neen toch niet. Denk niet dat ik al jou vertelseltjes zo schielyk gelooven zal... tut, tut! ik laat my van die hooffsche taal zo ligt niet bedotten.

AGATHA.

Maar wilt gy dan wel, myn Vrind!...

LUKAS.

Wie, ik jou vrind? na zulk een stuk, als jy uitgevoerd hebt? ik de vrind van zulk ien verlopen meid als jy bint, en die deuz' goeijen Ryk zo slegt heit uitgestreken? dien zy eerst zo verzekerd heit dat zy hum bemint, en hum kort daar na laet zitten kyken, en gaet opdrosfen met ien Sinjeur, daer ze nooit meê trouwen ken... aan wie dat zy heur eer verkoopt, om mee als ien ander zo wat mooie prullen aan heur lyf te kennen dragen, en niet langer als ien boerin 'eklied te gaen? zou ik de vrind van zulk ien ondeugend creatuur weezen?... foei, zeg ik; neen, in myn hiele hart is zo veul vrindschap niet meer, als hier op myn hand leit, zie je?

AGATHA.

Ik zeg u nog eens Lukas! dat niets onwaaragtiger is...

LUKAS.

Zeg liever, niets waaragtiger... en 't is ondeugend van jou, dat jy zulk een onrust in ons hiele dorp hebt gaen verwekken... en waardeur onze hyliken achter uit zyn verschoven. Ik stong op het punt van trouwen met Kaatje, de zuster van jou braevē Ryk: heur Vaeder, de meulenaar heit gien andere kinderen als heur beijen; en hy zou jou zelf aan zyn' zeun uitgetrouwd hebben, die
een

een schrandere jongen is... die het latyn van buiten kent, en snappen ken als een exter, zo goed als jy... en die, om dat hy zo veel weet, nou uit spyt dat jy hum zo bedrogen hebt, zich in ien geestelyk kleet zal steeken, zo ken hy daarna nog wel Priester op ons dorp worden.

AGATHA.

Wyl gy my dan toch niet wilt hooren spreken, zo zeg my voor 't minst of Ryk hier is?

LUKAS.

Neen, hy is hier niet: hy komt niet veur t'aevond weêrom. Héit hy de gekheid niet gehad, van om jouwent wil nog nae Parys te gaen, om Recht over jou geval te gaan verzoeken by onzen goeijen Vorst, die grooten en kleinen Recht doet?..

AGATHA, *zuchtende.*

Wat ben ik ongelukkig!.. hoe zal ik my thans rechtvaardigen? Ryk zal altoos billyke redenen tot achterdocht hebben, zonder dat ik my deswegens beklagen mag.

LUKAS.

Ja toch! hy was gek, zo hy hum langer mit je bemoeide.... wel ja, huil nou reis;... maar kyk, al die vrouwetraenen zyn niet als valstrikken, om ons te bedriegen

AGATHA, *weenende.*

Ach! ik vergeef u, dat gy zo kwalyk van my denkt; maar zo gy zulks voor my niet wilt doen, doe zulks voor 't minst uit vriendschap voor Ryk, bewys hem dien dienst van hem te melden, dat ik, u hier aange-troffen hebbende, u verzogt heb.... 't is voor hem alleen, dat gy die moeite zult doen.

LUKAS.

Wel nou, Juffrouw Agatha; laat reis hooren wat of het is?

AGATHA

AGATHA, *met vriendelykheid.*

't Is een dienst, die strekken zal om my by myn' Minnaar te rechtvaardigen, zo zulks mooglyk zy. Ik bid u hem dezen brief over te geeven, dien ik, zonder te weeten of ik 'er my ooit van zou kunnen bedienen, geschreven heb, en dien de gelegenheid, die ik vond om myn' geweldenaar te ontsnappen, my verhinderde te eindigen .. Ik bid u, stel hem dien ter hand.. heb eenig medelyden met my, en breng my in geen verder wanhoop, door my deze gunst te weigeren.

LUKAS, *een weinig bewogen.*

Geef hem hier; ik zel hem die bezorgen... Maar schoon je met jou huilen myn hart een beetje weeker gemaakt hebt, denk daerom niet dat je me zelt pieren... neen toch niet! ik zal hem alles tot jou nadeel vertellen, dat zeg ik je veurof: ik wil niet hebben dat myn vriend Ryk, die in 't kort myn schoonbroër zal worden, kat in de zak zal kopen; verita je 't?

AGATHA,

Ontrust u niet; gy zyt het geenzins, die myn' Minnaar van myn onschuld moet overtuigen; maar hy is 't zelve, benevens zyn Vader, voor welkers voeten ik my wil werpen, om hen te betuigen dat ik niet schuldig ben. Wil alleenlyk de goedheid hebben my te waarschouwen, zo dra hy gekomen is.

LUKAS.

Ja, ja, dat zal ik doen. Ga nou maar heen, ik be loof het jou.

VIERDE TOONEEL.

LUKAS, *alleen, den brief in zyn' zak stekende.*

W at heit dat vrouwvolk heur traenen goed koop!
C dat

dat ken huilen als het maar wil... en veurnamentlyk als het heur eer raakt, dan weeten zy zulke sprookjes te vertellen, die nae kat noch hond lyken, en wy mannen, na dat wy lang 'enog gefchermutzelt hebben om haar niet te willen gelooven, wy flokken het toch eindelyk veur zoete koek op. Ja zo mal bennen we.

Het Tooneel begint langzaam te verduisteren.

En ten anderen heit dat kleuter, deur heur vlucht, myn hylik met Kaatje hielendal verhinderd, is 't niet om gek te worden?... Maar onze Ryk most nou al weêrom zyn... het begint al hiel duister te worden... maar zie daar... is hy dat zelf niet?... Ja toch.

VYFDE TOONEEL.

RYK, LUKAS.

LUKAS, *bem in 't gemoet loopende, en bem omhelzende.*

Wel, myn goeije Ryk! wat bin ik bly dat ik jou weêr zie!... ik voel me zelv' van vreugd niet.

RYK.

Och! myn waarde Lukas! ik heb uw vriendschap nu meer dan ooit nodig; myn ongeluk is onherstelbaar.

LUKAS.

Wat zel ik je zeggen? ik heb 'er ummers altyd aan getwyfeld.., maar zeg reis op... wat is 'er van?

RYK.

Gy weet dat ik naar Parys vertrok met oogmerk om my voor des Konings voeten te werpen. Maar die schelmische Marquis, die zekerlyk door zyn spionnen van myn voornemen onderricht moet zyn geworden, heeft my laten weeten, dat, als ik niet schielyk vertrok, hy my in hechtenis zou laten zetten.

LU-

LUKAS.

Wel wat een ondeugend mensch is dat!

RYK.

't Zyn echter zyne dreigementen niet, die my zo fchielyk hebben doen te rug keeren; maar 't is een brief, dien ik kort daar na van Agatha ontfangen heb. De ontrouwe fchryft my dat zy my niet meer bemint.

LUKAS.

Wat! heit ze jou dut reeds gefchreven?

RYK.

Ja Lukas! zy heeft my gefchreven dat zy my vergeet... zy!... ach! zonder twyfel heeft haar snoode verleider, 't zy door geweld, 't zy door list, haar hart eindelyk weeten te overwinnen. Zy zal verblind geraakt zyn door de grootheid van zyn' rang en fchatten.

LUKAS.

Wat zeg je! zou het waar zyn, dat zy hem bemint?

RYK.

Ja, zy bemint hem; my bemint zy niet meer; maar laat ik deze vervoeringen, die myn leed flechts verdubbelen, trachten te bedaaren... laat ik haar ook vergeeten. Ik wil haar myn leven lang niet weêr zien.

LUKAS.

Ik geloof dat jy wel zelt doen. Ondertusfchen moe je weeten dat zy hier is.

RYK.

Hier? zegt gy!... hier?

LUKAS.

Ja, zy is zo ftrakjes hier nog geweest; en heit men al een hoope leugentjes in dien tusfchentyd op den mouw gefpeld, die bedriegfter! en om heur zelf nou nog te

rechtvaardigen, zo als zy zeit, heit ze me daar een' brief in de hand gedouwd, dien ik hier by me heb.

RYK.

Wat! hebt gy een' brief van haar? en voor my? geef my die, bid ik u, toch schielyk; geef toch op.

LUKAS, *bem den brief toonende, zonder dien over te geeven.*

Zie daar, daar is hy; maar hoor: doe myn zin, en laaten wy hem maar in stukken scheuren, zonder hem eens in te zien: want het zellen ommers altemaal maar klinklaere valscheden zyn, die we daar in zellen vinden.

RYK, *bem den brief uit de banden rukkende.*

Geef jy maar hier... wat is myn zwakheid groot! gy hebt gelyk, Lukas! ik moest denzelven niet leezen, maar myn grootste verdriet is dat ik haar nog meer dan ooit beminne.

LUKAS.

't Is heel kostelyk van jou gedaan! maar kom aan, lees reis hard op, dat ik hooren kan wat lietje dat zy zingt.

RYK, *den brief ontroerd en met een bevende stem leezende.*

Heel gaarne.

Hy leest!

Maandag ogtend ten zes uren.

Sla geen geloof, myn waarde Ryk! aan den ysfelyken brief, dien gy ongetwyfeld van my zult ontfangen hebben: het is de ondeugende Fabricio, de Kamerdienaar van den Marquis Concini, die my gedwongen heeft denzelven aan u te schryven, na dat by vernomen had, dat gy te Parys waart, en zyn Meester vast besloten had het uiterste geweld tegen u te gebruiken, indien ik u niet schreef, by heeft my ten zelf-

zelfden tyd beloofd, dat ik voor deze geboorzaamheid wat meerder vryheid zou genieten. Dit laatste Artikel heeft my overgebaald; want indien men my woord boude, denk ik my van deze vryheid te bedienen, om my door de vlucht te redden; geen gevaar zal my hierin tegenhouden; De dood valt my verdraaglyker als het denkbeeld van u niet meer waardig te zyn. Ik schryf dezen Brief, zonder te weteen hoe, of door wien ik u denzelven zal doen toekomen. Dit is een geluk dat ik alleen van den hemel moet verwachten, die gewis de onnozelveid in zyn bescherming neemen zal. Ik bemin u, en zal nooit iemand anders beminnen... maar ik zie dat het kleine deurtje van den Tuin open staat... myn venster is niet heel hoog... met myne lakens zou ik mischien... ik vlieg om dit te onderstaan....

o Hemel! zy zal uit het venster gesprongen zyn. Wie weet of zy zich niet bezeerd heeft Lukas!

LUKAS.

Bezeerd? ja toch: ik heb haar zo even gezien: en geloof jy dan als een zot, alles wat zy daer in geschreven heit?

RYK.

Hoe wat wilt gy daar meê zeggen?

LUKAS.

De drommel! wat heit die meid een schrandereid! wat een schoone brief! en met zukke krachtige woordjes; hoe kan zy ter gelyker tyd zo aandoenlyk en valsch wezen?

RYK.

Hoe, Lukas! zoud gy denken dat zy my bedriegt? of my verraad? en dat zy haare ontrouw zo ver zou kunnen laten gaan?...

LUKAS.

Ja, Broertje! ik geloof het wis en zeker. Die Marquis en zy, hebben dat met heur beide zo beftoken, en dien brief zo toegericht, alleen om jou hier deur veur 't zotje te houden.

RYK.

o Neen; zy is niet bekwaam tot zulk een laagheid, en gy zelf...

LUKAS.

En ik zelf, ik zeg jou dat dut vast een streek van die Marquis is: nou heit hy zen bekomst al van heur, en stuurt heur daarom weer nae 't Dorp.

RYK.

Hoe, Lasteraar! blyft gy 'er by van te gelooven dat myne Agatha....

LUKAS.

Lasteraar! geen scheldwoorden, als het jou blyeft, Vrindje! maar luister... stel eens dat ik dut nou opgaf; dat zy onschuldig was... wie zel het toch gelooven, daar zy, zes weeken na malkaer, by dien Marquis gebleven is?... zy mot heur eerlykheid bewyzen, eer jy van jou kant heur mit fatzoen weêrom kent nemen... Zou jy, als jy heur nou weêr ziet, zonder dat zy heur gedrag ken rechtvaardigen, op nieuw gevaar willen loopen van jou weer door haar mooie praatjes te laten betoveren, en jou zo ver laten verleijen om heur te trouwen?... Want dat zou 'er dan recht op loopen kennen; en dat zou hiel mooi zyn, niet waar?

RYK, *droeviglyk*.

Ja Lukas! gy hebt gelyk; ik moet geenzins waagen om haar te zien; ik gevoel zelf wel de kracht myner ligtgelovigheid. Maar kom aan, laat ons tot uwent gaan myn Vriend! ik wil daar een uur of twee doorbrengen, om myn zinnen een weinig te doen bedaren,

en

en myne ongerustheid wat te verzetten. Laat ons evenwel noch myn' Vader, noch iemand anders in ons huis, door het verdriet, dat my kwelt, mede ontrusten.

LUKAS.

Ho, ho! ga maar mée. De nacht begint mooi te vallen; en dat bosch is juist om deuz' tyd niet al te zeker; daar zyn zo veel stroopers en struikrovers, dat het net het zelfde is wie je ontmoet... wacht, wacht, my dunkt ik hoor al eenige gunter in de blaëren heur beweegen.

RYK.

Laat ons dan gaan. Wy zullen aan uw' huis over uw huwelyk met Kaatje spreken; en wyl het myne nu niet geschieden kan, wil ik myn' Vader zien te beweegen om het uwe te laten voltrekken, 't is niet billyk dat gy door myn ongeluk lyden zoud: dit zou voor my nog een verdriet te meer zyn.

(Zy vertrekken.)

ZESDE TOONEEL.

BELLEGARDE, CONCINI, beide in de duisternis langzaam opkomende, en rondom zich omtastende.

CONCINI.

Dat wy onze Paarden nu moeten mischen, Mynheer Bellegarde! is het lastigste van allen.

BELLEGARDE.

En nog zo veel te lastiger Marquis! vermids zy afgejaagd zyn... wat is deze nacht schrikkelyk donker!

CONCINI.

Men kan geen hand voor oogen zien. Ik kan u zelv' nauw onderkennen... dat verduiveld Hart moet ons op een' weg gebracht hebben...

BELLEGARDE.

Ja, een elendige weg! en zulk een Hart! het heeft zich eerst in de boschen van Chailly drie uren te vergeefsch laten narennen... toen is het de Rivier overgestoken, en heeft ons weer een ander bosch twee uren lang doen doorkruisen, tot dat het ons diep in het Sennaarsche bosch verleid heeft, daar wy tegenwoordig zyn...

CONCINI.

Zonder evenwel te weeten waar wy zyn... maar ik hoor beweging; iemand nadert ons.

ZEVENDE TOONEEL.

SULLY, BELLEGARDE, CONCINI.

SULLY, *rondom tastende, en den arm van Bellegarde grypende.*

Ach! Vorst! zoud gy het zyn? zyt gy 't Sire?

BELLEGARDE.

't Is de stem van Mynheer Rosny, en tevens de stem van zyn ziel: want die denkt niet anders dan aan zyn Koning.

SULLY.

Ja ik ben het zelve... zyt gy 't Hertog Bellegarde? en zyt gy hier alleen? weet gy niet waar de Koning is? heeft hy wel iemand by zich?

BELLEGARDE.

't Is reeds twee uren geleden dat ik van hem afge-
raakt ben: hy was ook niet by de groote meenigte der
Jagt, toen ik hem kwytgeraakt ben. Voor my, ik ben
hier alleen met den Marquis Concini.

CON-

CONCINI.

Uw Dienaar Hertog! maar hoe komt gy hier? waar hebt gy dan uw paard gelaten?

SULLY.

Ik heb het gegeven aan een ongelukkig knecht, die voor myn gezicht zyn been gebroken heeft. Maar zeg my toch, Mynheer! aan welken kant van 't bosch wy ons bevinden?

CONCINI.

Waarachtig! wy zyn zelfs verdwaald: dit 's all' wat ik 'er u van weet te zeggen.

BELLEGARDE.

't Is aardig!... en boven al voor een galant Hoveling als ik, die dezen avond een der vreemdste avonturen ten einde moest brengen... 't zy onder ons gezegd... geen verwaandheid of onbescheidenheid Mynheeren!...

SULLY, *ernstig.*

Mynheer Bellegarde! gy komt altyd met uwe zottigheden voor den dag... ik denk slechts om den Koning... Wie weet of 'er wel iemand hem gevolgd is? de nacht is duister; ik ben maar in vrees dat hem een ongeluk overgekomen zy.

BELLEGARDE, *met onverschilligheid.*

Kom! welk een ongeval wilt gy dat hem gebeurd zou zyn?

SULLY, *met levendigheid.*

Hoe, Mynheer! kan hem geen flooper, of misschien een struikrover ontmoeten, wat weet ik het?... in waarheid de Koning had ons deeze ongerustheid wel kunnen bespaaren. Moest hy niet te vreden zyn met duizend gevaaren reeds ontkomen te zyn, die in dien tyd mooglyk noodzakelyk waren? en ondertuschen
kan

kan de Man niet nalaaten van zich alle dagen aan allerlei onnutte gevaaren bloot te stellen.

BELLE GARDE.

Maar, maar, myn waarde Sully! gy fielt de zaak ook op zyn ergst. Ik bemín den Koning zo veel gy hem kunt beminnen, en...

CONCINI.

'k Betuig zulks mede te doen... maar waarachtig... dit is ook zich zelv' te onrusten uit vermaak van...

SULLY.

Waarlyk Mynheeren! wy beminnen dan den Koning op een zeer verschillende wyze: want wat my belangt ik zweer u dat ik in dit oogenblik zeer ongerust ben over zyn Persoon, ik vrees alles voor hem, en ben in lang zo gerust niet als gy u betoont.

AGTSTE TOONEEL.

Een HOUTHAKKER, een bosch hout op den schouder dragende, SULLY, BELLE GARDE, CONCINI.

DE HOUTHAKKER, zingende.

*Alle daag met vlyt aan 't werk,
En een deuntje daar beneeven,
Is myn leven....*

SULLY, den Houtbakker vasthoudende.

Waar heen? wie zyt gy?

DE HOUTHAKKER, zyn bosch hout van schrik latende vallen, en zich op zyne kniën werpende.

Och! wat schrik is dat!... Och! myn lieve Ró-
vert-

vertjes, doet me toch gien kwaed... Mynheertje! zo jy heur Kappetein bent, zo zeg heur toch dat ze men niet an men leven kommen... het leven Mynheertje!... och! het leven is zukken dierbaren schat... ik zal je al men geld geven... zie daer, dut is alles wat ik by me heb.

CONCINI, *tegen Sully.*

Ha, ha! Mynheer den Opper-intendant, gy Kapitein van de Rovers?... dat is aardig... inderdaad zeer aardig!

SULLY, *ernstig.*

Uwe scherts is hier zeer ontydig en ongepast Mynheer!

BELLEGARDE, *tegen den Houthakker.*

Sta op, goede man! sta op; wy zyn geen Rovers: wy zyn Jagers die verdwaald zyn, en wy verzoeken u, ons naar het naastgelegen Dorp te willen geleiden.

DE HOUTHAKKER.

Wel, wat drommel, Mynheeren! jy lui bint niet verder als ien snaphaanscheut van Lieurfain.

SULLY.

Van Lieurfain, zegt gy?

DE HOUTHAKKER.

Ja toch Mynheer! en als je wilt, heb je me maer te volgen.

BELLEGARDE.

Dat komt ons wel te pas: want wy zyn afgemat van vermoeidheid.

CONCINI.

En wy sterven van den honger; zeg my, myn Vrind! zullen wy daar iets te eeten vinden?

DE HOUTHAKKER.

Jaec toch! want ik zel je brengen by onze Koddebeij.

beijer, die zel je Konynen by honderden schaften: want dat volk vreet al de Konynen op, en die vreeten op haar beurt ons weer op.

SULLY, *den Houtbakker geld geevende.*

Zie daar, myn Vriend, daar is iets voor u, wilt gy nu met ons gaan?

BELLUGARDE, *bem insgelyks geld geevende.*

Zie daar is nog wat, goede Man!

CONCINI, *zulks mede doende.*

Daar is ook nog wat: wel nu? denkt gy nog dat wy Rovers zyn?

DE HOUTHAKKER.

Och; neen, Mynheertjes! in teugendeel: ik zeg je lui duizendmaal dank. Volgt my nou. Maar hou me te goê zo ik je veur Rovers heb aangezien; want dat bosch is 'er vol van. Sedert onze Burgeroorlogen hebben verscheijen van die Ligeurs dat ambagt by de hand genoomen.

SULLY.

Kom aan, laat ons nu gaan, gelei ons, en ga voor uit.

DE HOUTHAKKER.

As je wilt; volgt me dan, dat kleine paadje langs; hier zo, dat heen.

SULLY, *terwyl by de andere volgt.*

Ik ben nog gantsch ongerust over den Koning, en kan zulks uit myne gedachten niet verzetten.

NEGENDE TOONEEL.

HENRIK, *alleen, rondom met de banden voor-
uit tastende.*

Waar ga ik? .. en waar ben ik? ... waar zal ik toch eindelyk belanden? ... ik loop zedert twee uren om den uitkomst van dit bosch te vinden... maar laat ik een oogenblik stilhouden, en zien eens rond.. waarachtig! ik zie... dat ik niet met al zie... 't is schriklyk donker...

Met zyn voeten den grond voelende.

Dit is geen gebaande weg... ik ben in 't diepste van 't bosch... 't is wel zo: ik ben nu voor goed verdwaald; maar 't is myn eigen schuld; ik heb myn gevoig even voor uit laten gaan: nu zal men bekommerd over my zyn... en dat doet my leed... want voor de rest is 't juist zulk een groot ongeluk niet verdwaald te zyn... laat ik evenwel eens bedenken wat my thans te doen staat: Ik moet hier een weinig rusten, want ik ben vry vermoeid... ik ben afgelopen.

Hy zet zich tegen den stam van een boom te rusten.

Ho, ho! deze rustplaats is juist nog zo kwaad niet; men zou 'er den nacht kunnen doorbrengen... ik heb 'er van myn leven al erger gehad.

*Hy legt zich neder om te rusten, doch recht zich
weinig tyds daar na weer op.*

Zo die arme drommel van een Sully, die nooit als uit toegevenheid ter Jagt gaat, en dien ik van daag gedwongen heb mede te gaan, ook by ongeluk verdwaald is geraakt, & dan ben ik verloren... gewisfelyk; en dan zal 't 'er nog zo veel te erger uitzien, indien ik genoodzaakt ben den nacht in dit bosch doortebrengen... hy zou een leven maaken! ... ik zou geen stellens met hem weeten. My dunkt ik hoor hem al, met zyn ernsthaftig
ge

gelaat, tegen my zeggen: Hoor Sire! gy moogt 'er zo veel meê lagchen als gy wilt: maar ik vind 'er geen vermaak in dat men al zyne getrouwste Dienaars van ongerustheid doe sterven... kon ik ondertusfchen hier een weinig in de rust geraaken, en eenige uren slaapen, zou my zulks verfrischen, en nieuwe krachten byzetten, om hier van daan te kunnen koomen. Laat ik 't eens beproeven...

Hy legt zich wederom geheel neder, en schynt een oogenblik te rusten; doch ontwaakt kort daar na op 't gerucht van een snaphaanschoot, en staat op, de hand straks op 't gevest van zyn degen leggende.

Hier zyn rovers: laat ik op myn hoede zyn.

TIENDE TOONEEL.

HENRIK, TWEE STROOPERS.

DE EERSTE STROOPER, *ter zyde uitkomende, na 't schieuten van zyn' Makker.*

Zyt gy zeker van hem geraakt te hebben?

DE TWEEDE STROOPER.

Ja, 't is een Rhee. My dunkt ik heb ze hooren vallen.

HENRIK, *een weinig ter zyde gaande.*

't Zyn Stroopers: ik heb zulks uit hun gesprek al begrepen.

DE EERSTE STROOPER.

Wat zeg je? heb je ze al gegrepen?

DE TWEEDE STROOPER.

Je droomt, geloof ik; ik heb geen woord gesproken.

DE

DE EERSTE STROOPER.

Zo jy niet gesproken hebt, is hier iemand anders, die ons bescpied: want ik heb hooren spreekken, en dan pak ik myn biezen.

DE TWEDE STROOPER.

De drommel! wat zeg je? dan is 't myn tyd ook: ik volg je.

HENRIK, *ben roepende.*

Ei Vrienden hoor eens... Vrienden! ja, zy zyn al weg: zy hadden my net kunnen verlossen, en nu ben ik zo ver gevorderd als flus.

ELFDE TONEEL.

HENRIK, MICHIEL, *twee Pistolen in zynen gordel hebbende, en een dieve lantaarntje in de hand.*

H MICHIEL, *Henrik by den arm grypende.*

Ha, ha! hier heb ik den knevel, die op de Harten van onzen goeijen Koning geschoten heeft. Wie ben je? lustig, spreek op, wie ben je?

HENRIK, *in bedenken staande.*

Ik ben... ik ben... (*ter zyde, zyn bowen kleed toeknopende, om zyne order te verbergen*) Laat ik my niet ontdekken.

MICHIEL.

Ik zeg je schurk, dat je antwoord geeft; wie ben je?

HENRIK, *lagbende.*

Myn vrind! ik ben geen schurk.

MICHIEL.

Het komt me voor dat je niet veel beter bent. Want je antwoord niet als 't hoort. Wie heeft hier die Snaphaan gelost, die ik zo straks gehoord heb?

HEN-

HENRIK.

Ik niet, dat zweer ik u.

MICHIEL.

Je liegt het: ik zeg je dat je 't liegt.

HENRIK.

Lieg ik 't?..lieg ik 't? (*ter zyde.*) het komt me wat vreemd voor dus toegesproken te worden. (*overluid.*) ik lieg niet: maar...

MICHIEL.

Maar... maar... maar ik ben niet verplicht om jou te gelooven. Hoe is jou naam?

HENRIK, *lagcbende.*

Myn naam?... myn naam?

MICHIEL.

Ja, jou naam, jou naam: of heb je geen naam? waar kom je van daan? en wat doe je hier?

HENRIK, *ter zyde.*

Hy dringt my sterk... (*Overluid.*) gy onderzoekt zo veel... gy doet my zulke vraagen...

MICHIEL.

Die u verlegen maaken, gelyk ik zien kan. Als jy een braaf man waart, zou je zo lang niet draaijen om my te antwoorden; maar dat toont nou dat je dieniet bent... en nou zal je me ook volgen naar den Koddebeijer van deuze streck.

HENRIK.

U volgen? en op wat recht? wat gezag hebt gy hier toe?

MICHIEL.

Op wat recht? op het recht, dat wy ons allen in 't dorp, zo veel als wy bennen, aanmatigen, om zorg te dra-

dragen voor 't geen tot vermaak van onzen Meester strekt, en daarom mot je weeten, versprekken al de Boeren, uit genegenheid en vriendschap voor onzen goeijen Koning, hier voor Koddebeijers, zonder dat zy daar veur betaald worden, mot je weeten.

HENRIK, *ter zyde, zeer bewogen.*

Dit aan my zelve te hooren zeggen, is inderdaad een vermaak, dat ik nog niet kende.

MICHIEL.

Wat mor je in je zelv' ? kom, kom ga maar voort en volg me.

HENRIK.

Ik zal 't doen. Maar zoud gy my voor af nog wel willen hooren? zoud gy my die gunst wel willen bewyzen?

MICHIEL.

Ik weet niet of je 't wel verdient: maar laat'ereis hooren, wat je in te brengen hebt tot jou verdediging.

HENRIK, *lagbende.*

Ik zal u alleronderdanigst doen hooren Mynheer! dat ik de eer heb den Koning toe te behooren; dat ik, schoon ik een der geringste Officieren van zyn Majesteit ben, zo min als gy, genegen ben te verdragen dat men hem ongelyk doen zou. Ik heb den Koning op de Jagt verzeld. Het Hart heeft ons van 't bosch van Fontainebleau tot hier toe geleid; ik ben verdwaald geraakt en...

MICHIEL.

Hoe! zou dat Hart van Fontainebleau jou tot aan 't bosch van Lieurfain gebracht hebben? dat is niet heel waarschylyk.

HENRIK, *ter zyde.*

Ha, ha! ik ben dan te Lieurfain.

D

MICH-

MICHIEL.

't Zou echter kennen wezen. Maar waarom heb jy onzen besten Koning op de Jagt verlaten? Dat is wel heel slecht van jou gedaan.

HENRIK.

Ach! myn Vrind! myn Paard is van vermoeidheid gestorven.

MICHIEL.

Dan most je hem, veur den drommel! te voet gevolgd hebben. Zo hem nou iets mogt overkomen, zel ik het jou wyten. Maar hoor hier... ik heb wat veel moeite om het te gelooven: zeg me eens, is 't waar, dat je zegt?

HENRIK.

Ik zeg u nog eens dat ik nooit lieg.

MICHIEL.

Wel, wat wou jy me wys maaken! Jy leeft aan 't Hof, en zoud nooit liegen... wel dat is zelf al een leugen!

HENRIK.

Wel nu, ongeloovig schepzel! geef my huisvesting by u, en ik zal u van de waarheid overtuigen... En om te beginnen, zie hier een stuk goud; en morgenbeloof ik u myn nacht-verblyf, boven uwe verwachting te betaalen.

MICHIEL.

Ho, ho! nou zie ik dat je waarheid spreekt; jy bent van 't Hof; van daag geef je een wisjewasje, en voor morgen doe je groote beloften, die je niet zelt nakommen.

HENRIK, *ter zyde.*

Hy heeft verstand.

MICHIEL.

Maar je mot weeten, dat ik geen Hoveling ben, en dat

dat ik Michiel Rykfen heet, of eigenlyk Michiel alleen, en dat verkies ik zo, om dat die 't kortste is, en dat ik Meulenaar van myn handwerk ben; en dat ik jou geld niet nodig heb, om dat ik zelfs ryk genoeg ben.

HENRIK.

Gy schýnt my een hupsche bol te zyn; en ik schep vermaak om nader kennis met u te maaken.

MICHIEL.

En jy schynt my, ... met jou... maar ik vind je vrypostig, geringste Heer Officier van den Koning! ik ben mengelyk zo goed als jy... wat minder gemeenzaamheid, daar hou ik van.

HENRIK, *gekscheerende.*

Duizendmaal vergiffenis Mynheer... neem 't niet kwalyk...

MICHIEL.

Kom, kom geen gekscheeren. Jy mot daarom niet denken dat ik trotsch ben; maar 't is dat ik die gemeenzaamheid niet veelen kan, in wie 't ook zyn meug', veur dat ik weet of hy 't verdient, versta je dat?

HENRIK, *goedaardiglyk.*

Ik bemin dien aart in u: en ik wil uw' vriend worden Meester Michiel! en wy zullen dan eindelyk gemeenzaamer worden.

MICHIEL, *bem op den schouder kloppende.*

Ja, als ik jou eerst beter heb leeren kennen: dat zal een groot onderscheid zyn.

HENRIK, *grimlachende.*

Ja, dat zal toch een groot onderscheid zyn. Maar ik bid u, help my hier nu van daan.

MICHIEL.

Gewillig: en wyl ik je toch een eerlyk man denk

te weezen, wil ik je ook doen zien, dat ik meê zo kwaad niet ben: kom met my; ik zel je by myn wyf brengen, die Martha hiet, en die noch juist niet hielendal versleten is; en myn Dochter Kaatje, die jong is, en 'er heel wel uit ziet.

HENRIK.

Ziet zy 'er zo wel uit, uw Dochter? eil is zy schoon, zeg my dat eens?

MICHIEL.

Wel zo, wel zo! jy vat daar al vry wat vuur ten eerste op; jy lykt me ien aardigen te weezen.

HENRIK.

't Is dat ik veel hou van alles wat schoon is: ik zie gaatne een schoon gelaat.

MICHIEL.

Ja toch? maar wy zellen 'er op passen. Geen gekscheeren... maar je kent daarom wel by me eeten; myn zeun komt t'avond t'huis; ik heb een schoone kalfsborst, die myn wyf zal klaar maaken, met een klein speenvarkentje, en nog een gestoofde haas.

HENRIK.

Gy hebt dan ook zekerlyk een bed voor my? maar zonder dat zulks uw Dochter Kaatje verhindert...

MICHIEL.

O! Ik zel je wel op een bed bezorgen, dat heel hoog, en boven op onze zolder is, en dat inteugendeel heel ver van dat van onze Kaatje of is: en dat om reden: zo myn zeun van avond niet weerom gekomen was, zou ik je zyn bed zo lang wel gegeven hebben; maar hoor hier: myn eigen Kind heeft by my den voorrang boven een' vreemdeling.

HENRIK, vrolyk, en met vriendelykheid.

Dat is recht: ô 't zou my spyten dat ik hem tot over-

overlast zou verftrekken; en gy hebt gelyk: gy zyt een goed Vader.

MICHIEL.

Die 't meest vermoeid is, zel 't eerst wel flaapen. Kom aan dan Mynheer! ga met me. Heb je honger?

HENRIK.

Ô! Ik heb een' verschrikkelyken honger.

MICHIEL.

En dorst van gelyken, niet waar?

HENRIK.

Een Jagers dorst, meer heb ik u niet te zeggen.

MICHIEL.

Zo veel te beter: de drommel haal me, jy lykt een' vrolyken gast: drink jy jou beker schoon uit?

HENRIK.

Ja, ja ordentelyk:

MICHIEL.

Dan ben jy myn' man: Volg me: ik zie dat we nou met mekaër aan de praat zouwen raaken; maar wy zullen 'er mee wachten tot dat we aan tafel bennen: ik zel je reis wyn laten proeven, die ik zelf maak, en die zo lekker is, dat ik 'er den Koning zelf van zou durven laten drinken: daar denk ik je reis een beker van te fchenken.

HENRIK.

Goed, goed ik verlang niets beter. Ik verzeker u, hy zal my zo lekker fmaaken, als die ik ooit met den Koning gedronken heb.

D 3

MICH.

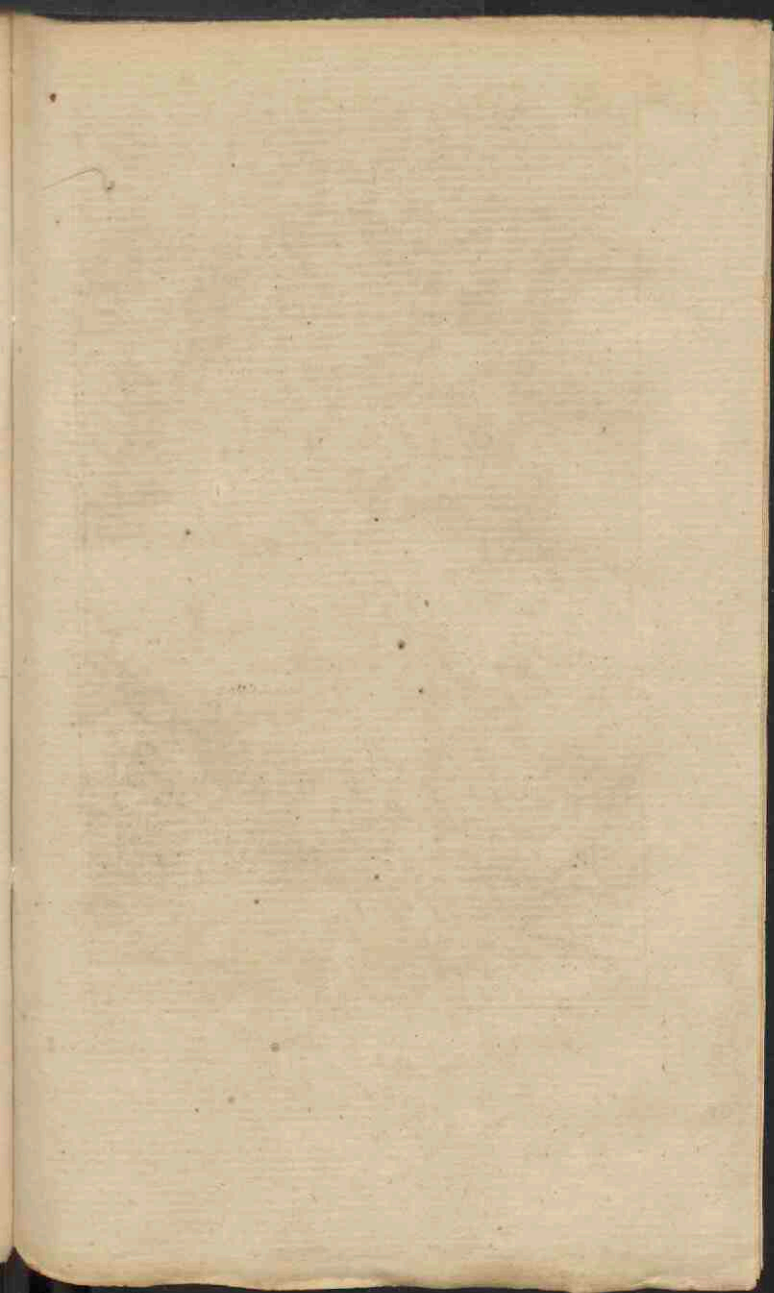
MICHIEL.

Nou geloof ik toch dat je niet gelogen hebt, en dat je een Officier van onzen bestigen Koning bent: want je zei dat daar zo hartelyk, als of je wel reis wyn met hem gedronken had.

HENRIK, ter zyde, in 't beengaan.

Laat ik my verder voor hem verbergen; 't zal heel vermaaklyk zyn, zo ik my niet doe kennen.

Einde van het tweede Bedryf.

A. Greville, inv.

St. N. M. de. pinx.

—laat ons niet vergeeten op de gezondheid van dien
goeijen koning te drinken.

17^e Leen.

DERDE BEDRYF.

Het Tooneel verbeeld een Binnenvertrek in 't huis van den Molenaar; aan 't einde ziet men een lange gedeekte Tafel, naar de boersche wyze, voorzien met aarde borden, en tinne bekers. Op den voorgrond staan twee driestalletjes, voor een van welke een spinwiel, en voor het andere een volle koorenzak staat.

EERSTE TOONEEL.

MARTHA, KAATJE.

MARTHA, *intredende, tegen haare Dochter, welke haar volgt.*

Kom Kaatje! zie reis myn Kind! of alles wel op Tafel is; en of 'er niemendal ontbreekt: want ik wagt jou Vader in een oogenblik weêr t'huis.

KAATJE, *de Tafel naziende.*

Neen Moeder: daar is niets vergeten: alles is zo als het hoort: en Vader kan aanstonds aan Tafel gaan.

MARTHA.

Ja, ik zie 't is zo alles wel Ik heb het vleesch van 't vuur genomen, en 't op de heete asch gezet: zo dat we nergens meer veur te zorgen hebben. Laaten we ons dan weêr aan ons werk begeeven. Want men mot gien oogenblik leêg zyn.

KAATJE, *eenig naaiwerk voor den dag krygende, en zich, benevens haar Moeder, nederzettende, welke zich aan 't spinnen begeeft.*

Dat is ook zo Moeder!

MARTHA.

Want de ledigheid is een duivels oorkussen, zegt het ouwe spreekwoord. En zie daar: als dat nuffje van een Agatha niet by zulk ien groote Dame, zonder iets te doen, was opgebracht, dan zou ze na dien ondeugenden Marquis niet geluisterd hebben; noch met hem als ien landloopster meê gegaan hebben, als zy heur, zo als wy doen, altyd met nuttig werk bezig had gehouden.

KAATJE.

Hoor Moeder! Ryk-broer komt deuz' avond t'huis; daar zellen we alles wel van hooren. Maar ik wil wel wedden dat hy ons vertellen zal dat Agatha onschuldig is; en ik zou het ook wel willen wedden, want ik heb heur altyd voor een heel ordentelyk Meisje aangezien.

MARTHA.

Ordentelyk? wel ja, heur bedryf is al een schoone ordentelykheid! maar laten we daar niet langer van spreken. Want ik mag zulke leelyke dingen niet hooren.

KAATJE.

Wel Mortje! vertel me dan liever ien andere Histo-rie.... Vertel me, by veurbeeld, reis ien vertellingkje van de spoekery: dat is zo aardig!.. schoon dat ik veur al 't geld, dat 'er in de waereld is, gien spook zou durven zien, mag ik 'er zo graeg van hooren spreken. Toe, Moederlief! vertel 'er my reis van.

MARTHA, *al spinnende.*

't Is wel, myn Kind! als ik je daar meê ken vermaaken: deuze, die ik je nou vertellen zel, is altyd wel waar: want myn Man, joului eigen Vader, heit dat spook veur zyn oogen gezien.

KAATJE.

Hé! Mortje: heit Vader dat zelf gezien?

MART-

MARTHA.

Ja toch! het is gien sprookje; luister. Kort na dat jou Vader zyn Vader verloren had, gebeurde 't iens, dat toen je Vader te bed lei, dat de kaars iensklaps van zelfs uitgeblazen wierd: en toen hoorde hy aanstonds de geest, die deur de schoorsteen kwam... ik beef 'er zelf van, als ik 'et vertel... en die een vreeslyke zwaare ketting mée sleepte... dat al ging... rt.. rt.. rt..

KAATJE, met een bevende stem.

Een zwaare ketting... och! myn hart klopt me in myn lyf... een zwaare ketting Mortje?

MARTHA.

Ja, myn Kind, een hiele zwaare ketting, die een schrikkelyk gerucht maakte... en toen kwam hy zo regelrecht op jou Vaders bed of; en toen schoof hy de gordynen zo in eenen van mekaar... krak...

KAATJE, nog meer ontsteld.

Och Moeder! wat zou ik bang geweest zyn! maar wat kleur had dat spoek? dat zel je wel weeten, wyl Vader 't zelfs gezien heit?

MARTHA.

Wel Kind! hy zag hem niet in 't aanzicht: want uit vrees van het te zien, stak je Vader zyn hoofd wel kostelyk tusfchen de dekens: maar hy hoorde wel duidelyk, dat de geest teugen hum zei: breng morgen zes bondels koorn aan Mynheer den Priester; aan wien jou Vader zyn tiendens niet betaald heeft; of zo je dat niet doet, zel ik je morgen by de beenen van 't bed komen trekken.

KAATJE.

Och! myn bloed word styf in myn aëren. En was Vader niet vreeelyk bang? (*Daar word geklopt.*) Och! wat is dat! zou dat het spoek ook wezen, Moeder?

D 5

MAR-

MARTHA, *insgelyks wat ontsteld.*

Neen, daar word aan de deur geklopt; ga heen Kaatje! en doe open.

KAATJE.

Och! Moederlief! ik durf zo waar niet... doe jy't
... jy bent nog kloekmoediger als ik.

MARTHA.

Wel, kom aan, laaten wy 't dan allebei zamen doen.

KAATJE.

Maar Moeder! je moet zelf zo niet spreken als of
je bang waart, want dat maakt me nog erger.

MARTHA.

Neen, neen Kaatje! ik zel men best doen. (*Daar
word nog harder geklopt.*) Wie klopt daar? wie klopt
daar?

RYK, *van binnen.*

Ik ben 't; doe open.

KAATJE.

Och! Moeder! dat lykt net de stem van Rykbroer!..
Och! hy zel zeker dood zyn, en dut zel nou zyn geest
zyn, die hier komt spoeken.

MARTHA.

Dat hoop ik niet... ik ben nog al van gedachten dat
hy 't zelf wezen zel.

RYK, *van binnen, kloppende.*

Doe open, ik bid u, doe open.

MARTHA.

Ja wel, hy is het zelf, nou zel ik gaan open maken.

T W E E D E T O O N E E L.

R Y K , M A R T H A , K A A T J E .

G R Y K , *zyne Moeder ombelzende.*
Goeden avond Moederlief! hoe vaart gy?

M A R T H A .

Heel wel , myn Kind!

R Y K , *zyne Zuster ombelzende.*

En jy ook Kaatje?

K A A T J E .

Ja Broer! ik ben nog hiel wel.

R Y K .

Ik docht Moeder! dat je me de deur niet wilde open doen.

M A R T H A .

Och! ja toch, myn lieve Kind!... maar je Zuster had een bangigheid over heur...

K A A T J E .

Ja, dat kwam om dat Moeder zo bang was... Maar, waar kom je nu van daan Broer? heb jy de Koning gezien?

M A R T H A .

Is 't niet een schoon Man? my dunkt hy moet heel schoon wezen, want hy is zo goed!

R Y K .

Och! ik heb hem niet kunnen zien... ik zal u dat alles nader vertellen: maar waar is Vader? die zie ik niet,

M A R T H A .

MARTHA.

Hy heeft een snaphaanschoot gehoord. En toen is hy aanstonds opgestaan, om te zien wat of dat was.

RYK.

Die Stroopers laten hem nooit met vreden.

MARTHA.

Och! dat is een onkruid, dat niet uit te roeien is.

MICHIEL, *van binnen kloppende.*

Holla! hei! Vrouw! Kaatje, breng licht! breng schielyk licht.

MARTHA, *been gaande om open te doen.*

Zie daar: daar is net je Vader zelf.

DERDE TOONEEL.

HENRIK, MICHIEL, RYK, MARTHA,
KAATJE.

MARTHA.

Wel nou Man! heb je den schurk, die daar flus geschooten heeft.

MICHIEL.

Och neen! ik heb niemand gevonden als deeze Vreemdeling, die we van avond wat te eeten, en van nacht een bed moeten geeven.

MARTHA.

o! Dan heb ik wel een' anderen Vreemdeling gevonden, die vry wat beter is, want hy is van ons volk: daar heb je 'em: 't is onze Ryk, die we'rom gekomen is.

MICHIEL, *Henrik ter zyde stootende.*

Wat zeg je? is onze jongen we'rom? och ja! dat is de goeije hals zelf.

HEN-

HENRIK, *ter zyde.*

Hy had my slechts een weinig harder stoot moeten gegeven hebben, om my ter aarde te doen vallen.

MICHIEL.

Maar wat ben ik bly, dat ik je weerom zie, wel, jonge lief! hoe heb je 't al?

RYK.

Schoon! Vader! en myn hart niet minder, om dat ik je zo wel vernoegd zie.

HENRIK, *ter zyde.*

Wat natuurlyk genoeg!

MICHIEL, *tegen Henrik.*

Ja, Mynheer! je moet het me vergeeven; maar ik ben zo bly dat ik myn' Ryk weerom zie, zo bly!... (*Vervolgens Henrik den rug toekeerende, tegen zyn' Zoon.*) Wel 't is nou al meer als een maand geleden dat ik je niet gezien heb... ja 't is wel zo lang.

MARTHA.

Maar my dunkt dat hy wat mager geworden is.

KAATJE.

Ja, my dunkt ook dat hy 'er wat bleek uitziet.

RYK.

Ik ben evenwel heel wel Moeder!

MICHIEL, *zitten gaande, om zyne Stropkousfen uit te trekken.*

Zo veel te beter jonge! Maar help jy lui me deeze stropkousfen reis uittrekken, want het bukken valt me wat zuur. En jy Ryk! zeg ons nou reis.., hoor hier.

Hy spreekt, geduurende de volgende alleenspraak van Henrik, stil met zyne Vrouw, Zoon en Dochter.

HEN-

HENRIK, *ter zyde.*

Wat vermaak geniet ik thans! en wat genoeg is 't voor my, my eens wederom als een gemeen mensch behandeld te zien! ... en de menschelyke natuur, nog eens onopgesmukt te kunnen beschouwen! Inderdaad dit is zeer aangenaam.... zy slaan zelfs geen acht op my.

MICHIEL, *opstaande.*

Wel Ryk! om wat reden benje dan zo schielyk weêr t'huis gekomen? Is het gelukt? heb je den Koning gesproken?

RYK.

Neen Vader! ik heb hem zelf niet kunnen zien.... dit zou my nog 't grootste vermaak geweest hebben; want ik ken hem niet meer als jy lui een van allen doet, en 't geen me hier in verhinderd heeft, is dit.... ik zal u, zo dra wy eens alleen zyn, alles van stukje tot beetje vertellen.

MICHIEL.

Je hebt gelyk: wy zellen daar naderhand wêl over spreken. Maar vertel me nou reis wat van 's Konings Jagt, die van Fontainebleau heel tot hier toe heen geraakt is: dat is wonderlyk! en deuze Heer, die maar een gering Officier van zyne Majesteit is, zo als hy zelf zeit, die is ook van de party geweest; en is verdwaald geraakt, en dus ben ik hem ontmoet, en heb hem op die manier hier gebracht.

RYK.

Daar heb je wel aan gedaan Vader! en wy zullen Mynheer dienen, zo goed als wy kunnen.

HENRIK.

In waarheid Vrienden! ik ben aangedaan over uwe goedwilligheid ten mynen opzichte. (*ter zyde.*) deze Boeren zyn rechte braave lieden!

HEN-

MICHIEL.

Kom aan Martha! kom Kaatje! maak dat wy wat te eeten krygen, Kinderen!

MARTHA.

Man lief! ik verzoek je nog maar een kwartiertje geduld.

Zy vertrekt.

KAATJE.

Zie daar Vader! de Tafel is al gedekt; ik zel nog maar een bord gaan haalen voor Mynheer! (*tegen Henrik beleeft nygende.*) heeft Mynheer wel een mes by zich?

HENRIK.

Neen, schoone Kaatje! ik heb zulks niet.

KAATJE.

Dan zal ik u dat uit onze keuken meëbrengen.

VIERDE TOONEEL.

HENRIK, MICHIEL, RYK.

HENRIK.

Gy had wel gelyk, Vader Michiel! uwe Dochter is de schoonheid zelve.

MICHIEL.

Zonder verwaandheid gesproken: ik heb nog nooit anders als mooie kinders gemaakt. Maar waar is Kaatje? hei! Kaatje! ik vergat...

VYFDE TOONEEL.

KAATJE, HENRIK, MICHIEL.

KAATJE.

Wat is 'er van je dienst Vader?

Mic.

MICHIEL.

Sakkerloot, Meid! ik had 'er niet om gedocht: spoel reis gaauw een beker, en schenk 'er een' friskschen teug van onzen appeldrank in; Mynheer zel voor de maalyd nog wel eens willen drinken: hy zel gewis vermoeid zyn, want hy is zo hardvogtig niet als wy beunen.

HENRIK.

Gy komt my juist voor, wyl ik van zins u om eenig drinken te vraagen.

KAATJE, *tegen Henrik.*

Je zelt het op 't oogenblik hebben, Mynheer!

HENRIK, *baar met de hand onder de kin streelende.*

En uit uwe hand, zal 't nog wel eens zo aangenaam zyn.

ZESDE TOONEEL.

HENRIK, MICHIEL, RYK.

MICHIEL.

Ja, ja, ik weet het wel: als men gejaagd heeft is men dorstig (*tegen Ryk.*) wel jongen! vertel me nou eens, wat veur moois jy te Parys al gezien hebt?

RYK.

Vader! toen ik 'er kwam, vond ik de gantsche Stad nog uitgelaaten van vreugd over de herstelling van onzen lieven Koning, schoon dat reeds een maand geleden was.

MICHIEL.

Dat is deur 't hiele Ryk net het zelfde geweest: de Heer van ons Dorp had groot gelyk, met te zeggen, dat als een Koning regt ziek is, men dan eerst zien ken, hoe lief zyn onderdaanen hem hebben.

HEN-

HENRIK, *ter zyde.*

Welk een aangenaam vernoegen!

RYK.

Dat is wel waar Vader! geen mensch in Parys of hy was gelukkig, behalven ik alleen.

HENRIK.

Behalven gy alleen? en waarom moest gy daar van uitgezonderd wezen? wat reden? of is 'er eenig verdriet, dat u dit dorp heeft doen verlaten, om naar Parys te gaan?

MICHIEL.

Ja daar is zo iets... 't is een gevalletje, dat Ryk misfchien niet voor jou zel willen weeten; daar heb je 't.

HENRIK.

Dan heb ik ongelyk; vergeef my zo ik te nieuwsgierig geweest ben.

MICHIEL.

O! Dat is niemendal, daar is geen kwaad by.

ZEVENDE TOONEEL.

HENRIK, MICHIEL, RYK, KAATJE, *eens kan met appeldrank brengende.*

MICHIEL.

Kom aan Kaatje! schenk nou reis in voor Mynheer; hy zel jou weêr bedienen als je de Bruid bent. (*Tegen Henrik.*) Ik heb den appeldrank verkozen boven den wyn, om dat die beter verfrist. (*Inschenkende, en den beker Henrik aanbiedende.*) Kom aan Patroon, sluw dat nou reis lustig na binnen.

E

HEN

HENRIK.

Uwe gezondheid meester Michiel! en de uwe insgelyks meester Ryk! en gy vriendelyke en bevallige Kaatje! om u te bedanken.

MICHIEL.

o De drommel! daar zou ik haast nog iets vergeeten... Ryk! help me reis, eer wy aan tafel gaan, eenige zakken meel, die nog buiten de deur staan, in huis brengen... men kan die van nacht in de lucht niet laten... Mynheer zal ons dit wel willen toestaan... Kaatje, jy kent ondertuschen onzen Gast zo lang gezelschap houden.

KAATJE, *baar' Vader nalopende.*

Heb je me dan niet nodig Vader?

MICHIEL, *in 't beengaan.*

Neen, je kent hier zo lang blyven.

ACHTSTE TOONEEL.

HENRIK, KAATJE.

HENRIK, *ter zyde.*

Dat Kaatje is inderdaad een lief meisje! en bevallig tevens!... indien zy wist wie ik was... maar neen, verdryven wy zulke denkbeelden... dit ware de rechten der gastvryheid te schenden.

KAATJE.

Wat doe je daar in dien hoek zo alleen te staan Mynheer? waarom ga je niet zitten? kom, ik zal je een stoel brengen.

HENRIK, *baar tegenhoudende.*

Wel verpligt, lieve Kaatje! ik zal niet toestaan dat gy die moeite doet.

KAAT-

KAATJE.

Wel jae! dat is ook wat schoons! of zie jy me aan voor een van die weebakke Juffertjes van Parys?... maar, laat men hand los.

HENRIK.

Uw hand!... hoe kan ik zulks doen! zy is 'er veel te lief toe... ik moet die hand bewaaren.

KAATJE, *baar band met kracht te rug trek-
kende.*

Och! laat staan, als 'et je belieft: ik hou van die vriendlykheid niet; en vooral niet van zulke heeren... want daar motten de meisjes altyd het ergste van vreezen, dat weet ik.

HENRIK.

Neen: lieve Kind! met my zult gy niets te vreezen hebben.

KAATJE.

Ja, ik vertrouw 'er toch niet op... Jy kykt me zo sterk aan... en met zulke oogen... daar ik bang veur word... Jy lykt me ien rechten meisjeslooper te weezen... Zie eens hoe hy my aankykt!

HENRIK.

Maar Kaatje! maar Kaatje! gy schynt ook vreeslyk schuw te zyn. Zeg my eens, gedraagt gy u met de jonge lui van uw dorp op dezelfde wyz' ? want ik verbeeld me, dat zulk een aardig meisje wel veel minnaars moet hebben.

KAATJE.

Ja, ja, Mynheer! daer ontbreekt 'et me juist niet aan.

HENRIK.

Ik geloof 't wel: en zonder twyfel is 'er onder die

allen wel één, voor wien uw hartje niet ongevoelig is... Ik reken zulk een zeer gelukkig.

K A A T J E.

Wel nou, en hy zeid zelf altyd, dat hy niet gelukkig is... maar dat manvolk is nooit te vreden.

H E N R I K.

Evenwel hebt gy hem ook lief; beken 't my maar.

K A A T J E.

Wel, men zou kwalyk doen van Lukas niet lief te hebben... evenwel wil Vaertje ons hylik nog zou gaauw niet toestaan, om dat hy van zyn kant niet ryk genoeg is.

H E N R I K.

ô! Uw Vader moet u met Lukas doen trouwen, en daar een eind van maaken: ik begeet zulks, ja ik wil zulks volstrekt hebben.

K A A T J E.

Jy wilt, jy wilt! me dunkt jy spreekt als macht hebbende: ik wil dat! dat zeid de Koning wel. Maar jy mot weten dat men zo ligt men Vaertje niet doet willen, als 't geen hy zelf wil.

H E N R I K, *grimlachende.*

Als ik zeg... dat ik wil... meen ik daar niets anders mee, als dat ik zulks wensche. (*Ter zyde, en Kaatje alleen laatende.*) Ik had my daar ligt kunnen verraden... ik speelde den Koning, zonder daar op verdacht te zyn.

K A A T J E.

Hy wenscht het, zeid hy, en hy laat me hier alleenig staan, om in zyn eenzaamheid mischien de gek mit me te scheeren.

H E N R I K.

Neen toch niet bevallige Kaatje! en gy zult zien of ik

ik den gek met u scheer... Ik zal uw' Vader spreken, en op een wyze dat hy uw huwelyk wel zal toestaan... en ik durf u voorspellen, dat gy gelukkig zult zyn, eer ik hier van daan vertrek. (*baar in den arm neemende.*) Ja, ja Kaatje! gy zult gelukkig zyn.

KAATJE, *zich te weer stellende.*

Kom, kom, Mynheer! jy mot me zo niet aantasten... zie zo, daar komt Vaerje net aan.

NEGENDETOONEEL.

HENRIK, MICHIEL, MARTHA, RYK,
KAATJE.

MICHIEL.

Verschoon myn lomtheid, Mynheer! van je hier zo lang alleen gelaten te hebben, met myn Dochter, die nog zo niet redeneeren kan met de menschen.... maar je weet dat zaaken veur alles moeten gaan.

MARTHA.

Manlief! alles is klaar om te kennen eeten.

MICHIEL.

Dat is goed: zetten we ons dan aan tafel.

KAATJE.

Laaten wy den tafel dan hier heen trekken. Kom Ryk! wil jy me een hand leenen?

Terwyl zy heen gaat om met Ryk den tafel te verzetten, vertrekt Martha, en Henrik treed toe, om ben beide te helpen.

HENRIK.

Laat ik dat doen Kaatje! gy zyt daar niet sterk genoeg toe.

KAATJE, *bem te rug ftootende.*

Ik niet sterk genoeg?... kom Mynheer! ik zal niet toeflaan, dat jy zo veel moeite doet...

HENRIK.

Neen, neen, laat my begaan,

MICHIEL.

Kom Ryk! ik zel je helpen.

Zy vatten den tafel met bun allen op, en plaatzen denzelven vooraan op het Tooneel.

Kaatje! loop jy nou je Moeder waarfchouwen, en laat het eeten ten eerfte opgebracht worden.

TIENDE TOONEEL.

HENRIK, MICHIEL, RYK.

Terwyl Michiel en Ryk een bank aan de tafel zetten, fchikt Henrik twee ftoelen aan beide einde van denzelven.

MICHIEL.

De drommel! Mynheer! jy most in ons werk zo niet treden: myn zeun Ryk en ik zouwen dat met ons beijen wel gedaan hebben.

HENRIK.

Kom, kom! laaten wy zonder omflag leeven, meester Michiel!

MICHIEL, *bem de laafte ftoel uit de banden neemende.*

Neen, neen Mynheer! dat zel zo niet gaan, zeg ik je.

ELFDE TOONEEL.

HENRIK, MICHIEL, RYK, MARTHA,
KAATJE, *welke beide het eten opbrengen.*

MICHIEL.

Kom lustig! zetten wy ons schielyk aan tafel; jy Mynheer! zet je op deuze stoel, als 't je blyeft; en jy Vrouw! neem jy de andere veur jou.

MARTHA.

Ei Manlief! neem jy die zelf maar; jy bent altyd gewend op een stoel te zitten.

HENRIK, *opstaande, en zyn stoel aanbiedende.*

Ik bid u, laat ik u van uw plaats niet berooven, vrind Michiel! zie daar uw stoel weêrom; ik zal gaarne op de bank zitten: 't is my waarlyk onverschillig.

MICHIEL.

Wat, wat, Mynheer! zoek jy ons wat te scheeren met al die complimenten? of zie je ons veur zulke lompe vlegels aan, dat je denkt dat wy ook niet weeten te leeven? moet men dan een vreemdeling de beste plaats niet geeven?

HENRIK.

Nu, wyl gy 't zo begeert, zal ik u gehoorzaamen.

MICHIEL.

Jy doet wel... ga dan zitten Vrouw! ik wil hier op de bank tusfchen bei myn Kinderen zitten.

Zy zetten zich alle neder.

Kom aan, nou eerst reis gedronken, dat zel de eentenslust veur den dag doen komen.

H E N R I K.

Dat 's recht, meester Michiel! gy schynt geschikt om anderen vrolyk te maaken. (*Den beker, welke Michiel hem aanbied, weigerende, en die voor hem staat, inschenkende.*) Neen, neen, dien uw eigen Vrouw, ik zal eerst eens voor uwe Dochter inschenken, en daar na voor my zelv'.

M I C H I E L.

Wel gezeld. Zie daar dan Vrouw, neem aan, nou jou beurt Ryk! hou op je kroes... (*Zy drinken gezamentlyk op de gezondheid van Henrik, als bunnengast.*) Mynheer! wy hebben de eer u gezondheid te wenschen!

R Y K, *zich insgelyks buigende voor Henrik.*

Mynheer! zo 't my geoorlooft is...

H E N R I K.

Wel verplicht, waarde Vrienden! (*Kaatje aan de band drukkende.*) en u, bevallige Kaatje! bedank ik boven al.

K A A T J E.

Ai, ai! Mynheer, ik verzoek dat je my zo niet belieft te knypen, je doet me zeer.

H E N R I K.

Vergeeft 't my, myn lieve Kind! ik had geen gedachten u eenig kwaad te doen; in tegendeel...

M I C H I E L.

Zie daar Mynheer! om een begin te maaken, zel ik je nou reis voordienen; maar vervolgens, om geen omslag meer te maaken, zel je zo goed zyn van je zelv' voor te dienen; dat is 't gemakkelykst.

H E N R I K.

Ik dank u zeer. Laat ik myn aardig buurmeisje nu ook

ook eens voordienen. Ik weet niet, lieve Kaatje! of gy appetijt hebt, maar gy zoud die voor 't minst wel kunnen verwekken.

KAATJE.

Gy zyt heel verplichtend en beleefd, Mynheer!

MICHIEL.

Zie daar Vrouw! zie daar Kinderen! neemt aan, laat ons nou niet langer praten, maar lustig aan 't eeten gaan. (*Zy beginnen gezamentlyk met groote graagte te eeten, boven al de Koning, die met een groote drift eet.*) Zie daar een schoone tyd van stilzwygen! (*Nieuwe tuschenpozing van stilte.*) My dunkt, 't gaat nog al wel; wy eeten als wolven.

KAATJE.

Daar smaakt ook niets beter, als met honger te eeten.

HENRIK, *zonder met eeten op te houden.*

Daar heeft Kaatje gelyk in; en voornamenlyk als 't eeten zo wel klaar gemaakt is: Vrind Michiel! uw Vrouw heeft 'er eer van! dat haasje is uitnemend lekker gestoofd.

MARTHA.

Och! Mynheer 't is maar zo slegt en regt; maar Mynheer is zo goed van 'er genoeg mee te willen neemen.

RYK.

Mynheer heeft de goedheid van 't naar zyn smaak te vinden, om dat hy overtuigd is, dat wy 't hem uit een gul hart aanbieden.

HENRIK, *al eetende.*

Neen, neen, inderdaad, 't is lekker, zonder complimenten.

E 5

MICH-

MICHIEL, *den beker aanvattende.*

Maar dat we nou reis wêer dronken!

HENRIK.

Gaarne: want ik word alwêer dorstig; en ik moet eens zien of, ik dat lieve Kaatje niet een weinig de hoogte kan geeven. (*Hy schenkt voor Kaatje in.*)

KAATJE.

Hou op, hou op, Mynheer! je schenkt zo vol.

Zy drinken alle gelyk, en klinken de bekers tegen elkander.

MARTHA.

Maar Ryk! wat scheelt 'er aan? jy eet niets.

RYK.

My scheelt niets, Moeder! maar ik heb myn genoegen.

MICHIEL.

Kom Ryk! wyl je dan niet meer eet, zing ons dan reis een Liedje voor: weetje? dat Liedje, dat je voor Agatha gemaakt hebt.

RYK.

Ach, Vader! zedert zy my verraden heeft...

HENRIK, *bem al eetende invallende.*

Wat zegt gy vrind Ryk? heeft uw vryster u verraden?... maar vertel my zulks eens.

MICHIEL, *al eetende.*

Spreek daar niet van... want hy zou aan 't huilen raaken, de arme Jongen! laten we daar een speldje by steeken. Jy Mynheer! bent ook veel te nieuwsgierig. Kom Ryk, zing op, zeg ik.

MAR-

MARTHA.

Kom Zeun! het zel jou nog wat vervrolyken, en ons ook.

KAATJE.

Ja wel, toe, Ryk Broer! en dan zel ik, als jy gedaan hebt, ook reis zingen.

HENRIK.

Wel, dat zal my aangenaam zyn... ik zal verrukt zyn zulks te mogen hooren.

MICHIEL.

Lustig op dan Jongen! en speel hier den droomert niet... zing maar helder uit de borst.

RYK, *met bedruktbeid.*

't Is uit gehoorzaamheid voor myn' Vader, en uit achting voor Mynheer, die met myne droefheid niets van noden heeft, dat ik zingen zal, want ik heb 'er anders, in waarheid, niet veel lust toe.

*Hy zingt:**Al gaf Koning Henrik my**Alles te regeeren,**En ik voor die beerschappy**Moest myn lief ontbeeren;**'k Sprak den Koning met deez' reën:**Ik begeer uw machi niet: neen:**'k Blyf by myn beminde,**o Ja,**'k Blyf by myn beminde.*

HENRIK.

Dat is een zeer lief en aardig liedje; en vrind Ryk heeft het zeer wel gezongen.

MICH-

MICHIEL.

Sakkerloot! dat loof ik wel, want hy heeft 'et zelf
gemaakt: myn Zeun is ook al een slag van een Poe-
jeet.

HENRIK.

Nu, bevallige Kaatje! nu is 't uw beurt.

KAATJE.

Ik zel me niet lang laten bidden, want ik zing 'er
niet fraaij genoeg toc.

*Zy zingt; onder 't zingen Henrik zomtyds
aanziende.*

ô Gabrielle schoon!

ô Aardryks praal en pronk!

Uw goddelyk perfoon

Verwint met lief gelonk

Den moedigsten held,

Die ooit verscheen in 't veld;

Hy verschrikt, by verscbiet,

En zucht door zoet verdriet,

Zo baast als by uw schoone oogen ziet.

Als 't oorelogs geklank,

Hem roept ten stryd te gaan,

Houd gy zyn zieltje in dwank,

Door d'oogjens vol getraan.

Hoe manlyk van moed,

Hoe dapper en verwoed,

Hoe lostyk in 't gebiën,

Op 't land, en by de liën,

Hy word gedweë door uw schoon oog te zien.

HEN-

HENRIK.

Gy zingt als een Engel (*baar omhelzende.*) dit verdient wel een kusje.

KAATJE, *befchaamd, en haare wang afveegende.*

Ó Foei, Mynheer! laat staan: jy bent wel vrypostig met de meisjes.

MICHIEL.

Nu, nu, dat loopt 'er gemeenlyk op (*Tegen Henrik, op een' ernstigen toon.*) Maar evenwel niet te dikwils als 't je belijft Mynheer! de drommel haal me: jy lykt een liefhebber te weezen.

HENRIK.

Vergeeef 't my vader Michiel! zo ik te stout geweest ben... ik was verrukt door de aangenaame stem van Kaatje, en geen meester van my zelve.

MICHIEL.

Ó Daar is geen kwaad by. Maar kom aan, nou zel ik je eens een Liedje voor zingen, en dan ken je lui me allegaër komen zoenen, als ik het verdiend heb... wagt reis... ik mot eerst zien, of ik de wys wel kan vinden; 't is het bekende liedje van Koning Henrik, weetje?... stil reis... ik geloof dat ik het heb. Maar nou moet jylui altermael mée zingen.

Hy zingt:

WYZE: 't Za Trompen en Trompetten.

Nu mag al 't landvolk springen;

Wie is 'er die nu treurt?

Men hoort de jeugd nu zingen,

En drinken beurt op beurt.

Kom aan, Kinders! altermael gelyk.

Zy

*Zy herbaalen alle 't vorige, en Michiel vervolgt
alleen.*

*Want Henrik, Frankryks lust,
Heeft ons gebracht in rust;
Met zyn' bloede,
't Vuur der woede
Uitgebluscht.*

Nu wêer te zamen. *(zy herbaalen 't vorige.)*

alleen:

*Gy Prinsfen en gy Heeren!
Komt, spiegelt u al t'zaam,
In 't Volk en Land regeeren,
Aan grooten Henriks faam!*

Altemaal! *alleen: (algemeene berbaling.)*

*Leef lang dan braave Vorst!
Die zo veel glori torst;
Goede Koning!
Vind uw wooning
In deez' borst!*

Komt aan: zingt op! *(algemeene berbaling.)*

*(Geduurende dezen zang betoont Henrik meer
dan eens de grootste blyken van aandoening.)*

Maar de drommel! laat ons niet vergeeten, op de
gezondheid van dien goeijen Koning te drinken; en dan
zel jy 't hem vertellen: hoor je wel, Mynheer! wyljy
de eer hebt van hem alle dagen te zien en te spreken,
ken

ken je zulks wel te pas brengen; jy moet het me ten minste belooven, dat jy 't niet vergeeten zult:

HENRIK, *zeer bewogen.*

Ik beloof 't u: hy zal 't voorzeker weeten.

Zy schenken allen in, en klinken tegen den beker des Konings.

MARTHA, *opstaande om te klinken.*

En dat wy hem zegenen in ons hart.

MICHIEL, *opstaande, en klinkende.*

En dat wy hem ten allerhoogste waardeeren

KAATJE, *bet zelfde doende.*

En dat wy hem zo lief hebben als ons zelve.

RYK, *als de vorigen.*

En dat wy hem aanbidden.

HENRIK, *zyn best doende om zyne traanen te verbergen.*

Ik kan... ik kan niet langer... gy rukt my de traanen uit de oogen... van tederheid en vreugd...

Hy wend zich van hen af.

MICHIEL.

Waarom keer jy ons den rug toe?... of stem je dat niet toe, all' wat wy van onzen Koning gezeid hebben?

HENRIK, *met sterken aandrang.*

Ja wel vrienden!.. ja wel.. in tegendeel; uw liefde voor uwen Koning... verrukt en ontroert myn hart zodanig... wel aan dan, op de gezondheid van dien Vorst!

Zy klinken nogmaals op 's Konings gezondheid.

MARTHA.

Van dien goeijen Koning!

KAAT.

KAATJE.

Van dien lieven Koning!

MICHIEL.

Van dien dapperen Koning!

RYK.

Van dien grooten Koning!

MICHIEL.

Van zyn Kinderen, en zyn heele nageslacht... wel nou; zeg jy dan ook ten minste een woordje tot lof van onzen Koning.... of durf jy hem niet pryzen? of ben je bang dat jou tong er altemets van slyten mogt?.... 't komt me waarachtig voor dat jy hem zo lief niet hebt als wy.... of ben jy ook by geval nog een van dat kwaaije volk van de Ligue? Ô! je mot geen braave Franschman weezen....

HENRIK, *ten allersterkste bewogen, en aangedaan.*

Vergeef 't my.... met al myn hart.... op de gezondheid van... van... van dien goeden Koning...

MICHIEL, *bem naspreekende.*

Van... van dien goeden Koning.... wel 't kost veel moeite, dunkt me, om jou die woorden uit de keel te haelen.

MARTHA.

En ondertusfchen komen ze ons zo van zelf in den mond.

KAATJE,

Ja, ze kosten ons geen moeite.

RYK.

Dat is, zy komen by ons uit het hart voort.

MICHIEL, *na gedronken te hebben.*

Sakkerloot! dat drinken op de gezondheid van myn'
Ko-

Koning doet me goed in myn lyf. Kom aan; nou eet ik ook niets meer. . . laten we nou van tafel opstaan. . . ook dunkt me, zo dra men op de gezondheid van zyn Koning gedronken heeft, dat men dan op niemands gezondheid meer zou durven drinken.

RYK.

Vader! willen wy dan de tafel weêr verzetten, zo kan die gemakkelyker afgenomen worden?

MICHIEL.

Jy hebt gelyk, Zeun! (*tegen Henrik, die mede helpen wil.*) Kom je daar weêr an, met jou hooffsche sermonyen. . . ik versta niet, dat jy 'er de handen zelt aanslaan.

HENRIK.

Nu nu, ik zal u laten begaane. . . (*na 't verzetten den tafel willende helpen afneemen.*) Ik zal uw dochter Kaatje maar een weinigje helpen.

MICHIEL.

Ik wil 't niet hebben, zeg ik je. . . Kom lustig Vrouw! kom Kaatje! . . . berg die boel schielyk aan een' kant, en ga dan ten eerste schoone lakens spreiden op 't bed van Mynheer.

MARTHA.

Ja wel, Man! 't zal ten eerste geschieden.

KAATJE.

Zo dra dit geborgen is, zal Moeder en ik aanstonds 't bed van Mynheer klaar gaan maaken.

HENRIK, *eenige borden komende aandragen.*

Zie daar, lieve Kaatje? waar moet dit geborgen worden?

KAATJE, *bem de borden afneemende.*

Ei lieve! ben jy daer weer doende? overal sla jy jou handen aan: ik zeg je laat ons begaan.

F

MICH-

MICHIEL.

Wat drommel! ken je heur dan niet zelf 't werk laaten doen?... jy bent waarachtig een koppig heerschop!

HENRIK.

Nu nu, zie daar dan, ik zal my nergens meer meê bemoeijen.

Daar word geklopt.

MICHIEL.

Ryk! wil je eens open doen, en zien wie daar klopt?

Martba en Kaatje vertrekken.

RYK.

Kom Vader! ik zal... goede Hemel: 'tis Agatha zelf.

TWAALFDE TOONEEL.

HENRIK, MICHIEL, RYK, AGATHA,
in Boerinne Kleeding, LUKAS.

LUKAS, *tegen Agatha.*

Zie daar Juffrouw!... daar is hy nou zelf; daer is nou Ryk; maar hy zal je niet gelooven: maak 'er gien staat op.

AGATHA, *zich voor Michiel en Ryk op de kniën werpende.*

Ach! waardige Man!.. en gy Ryk! zie my voor uwe voeten neder geknield, om u te smeeken van my te willen hooren.

RYK, *baar opbeffende.*

Sta op, Agatha! ik zal niet toestaan...

MICHIEL, *tegen Agatha.*

Ho, ho! myn Kind! wat voert jou hier? jy bent
vry

vry onbeschaamd van hier jou voeten nog te durven zetten, na 't geen jy gedaan hebt.

AGATHA, *weenende.*

Ik sta toe, dat myne groote vrypostigheid dezen naam zou verdienen, indien ik schuldig ware: maar 't is de Marquis Concini, die my met geweld vervoerd heeft... Ach! ik kan niet meer.

HENRIK, *ter zyde.*

Concini! Concini! (*overluid tegen Michiel.*) Wie is dit meisje? ik ben met haar begaan; zy schynt niet onaardig te zyn.

MICHIEL.

Ja toch! 't is al een zoete deern, die heur zelf gaet verkoopen aan zulk een' ondeugenden schurk als die Marquis Concini, in stêe van op eene eerlyke wyze met myn' Zeun te hyliken, gelyk we dochten: dat maakt al ien zoet meisje! niet waer?

Daar word geklopt; Martha en Kaatje koomen op het Tooneel, en openen de deur.

DE RTIENDE TOONEEL.

HENRIK, MICHIEL, AGATHA, RYK, LUKAS,
MARTHA, KAAATJE, EEN KODDEBEIJER.

KAAATJE.

Vader? daar is buurman de Koddebeijer.

MICHIEL.

Ho! zo laat? wat beduid dat?

DE KODDEBEIJER.

Vrind Michiel! daar zyn hier drie Heeren, die van daag ter Jagt zyn geweest met den Koning, en die, verdwaald geraakt zynde, aan myn huis gebrocht zyn;

daar ik hen dezen avond wat te eeten gegeven heb: en waarop dat zy van myn vrouw gehoord hebben, dat gy een Heer by u had, die van hun vrienden kon wèzen; want zy had u met dien Heer uit het Bosch zien te rug komen... Maar daar zyn zy al... Ik wensch u goeden avond, Vrienden!

MICHIEL.

Goeden avond, buurman!

VEERTIENDE TOONEEL.

HENRIK, SULLY, BELLEGARDE, CONCINI,
MICHIEL, AGATHA, RYK, LUKAS,
MARTHA, KAATJE.

MICHIEL.

Zie daer, myn goede Heeren! dit is den Heer: nu kunt gy zien of hy van uw kennis is... ik geloof 't niet, schoon hy zegt dat hy een Officier van den Koning is. (*Henrik by den arm voorttrekkende. die zyn gezicht naar een' anderen kant wend.*) Zie daar, Mynheeren! ziet nou of hy u bekend is!

SULLY, BELLEGARDE, CONCINI.

te gelyk.

Hoe! zyt gy 't Sire? gy zelf?... is 't mooglyk!... gy hier, Sire!

MICHIEL, MARTHA, KAATJE, AGATHA,
RYK en LUKAS, *allen te gelyk rondom den
Koning op bunne kniën vallende.*

ô Hemel! de Koning zelf! is dit onze goede, onze groote Koning?

HENRIK, *met tederhartigheid.*

Braave lieden! staat op; staat op myn vrienden! myn kinderen! nog eens, staat op; ik beveel 't u.

AGA-

AGATHA, *alleen voor 's Konings voeten blyvende leggen.*

Neen Sire! wyl gy 't zelfs zyt, zal ik gekniel blyven leggen, om u recht te verzoeken tegen een' wreedden schaaker... tegen den Marquis Concini, die my aan den geenen, dien ik oprechtelyk beminde, ontrukkt heeft, toen ik op 't punt stond met hem wettiglyk vereenigd te worden... ach! Ryk!... ach! Sire!... myne traanen .. myne snikken beletten my verder voort te vaaren.

CONCINI, *ter zyde.*

o Hemel! 't is Agatha!

HENRIK, *na Agatha opgeheft te hebben, tegen Concini, op een' gestrengen toon.*

Concini! tred nader... wat hebt gy te antwoorden? nu spreek... Gy zwygt?... antwoord dan... gy schynt verlegen te staan.

CONCINI, *zich een weinig berstellende.*

't Is dat een beuzeling my verlegen maakt, Sire!... want inderdaad... ik kan niet zien... waarom ik zou behoeven verlegen te zyn, en uwe Majesteit niet openhartig zou durven bekennen, een zaak, die niets anders als een weinigje galanterie behelscht.

SULLY, *driftig.*

Goede hemel! noemt gy dit galanterie?

BELLEGARDE, *luchthartig tegen Sully.*

Maar, maar! men moet zulk een zaak zo niet te ergste opvatten.

HENRIK, *tegen Bellegarde.*

Laat hem spreken. (tegen Concini.) Wel nu?

CONCINI.

Sire! de zaak is dan eigenlyk... dat ik... een weinig

bekoord zynde... (*met een' gemaakten lagcb.*)... dat ik... eenige trek gevoeld hebbende tot dit Boerinnetje, haar... om naar de letter te spreken, een weinig geholpen heb, om haar, tegens haar' zin, Parys te doen zien...

HENRIK.

Tegen haar zin?... gy hebt dan geweld gebruikt?

CONCINI.

Sire!... zo gy wilt... is 't eigenlyk myn kamerdienaar, die haar.... zekerlyk met wat veel moeite... my aangebracht heeft...

HENRIK, *op een' ernstbaftigen toon.*

En 't is dat geweld, dat ik straffen zal.

CONCINI.

Ach! Sire! stort uw gramschap niet op my neder! ik beken myn misdaad; maar myn misdaad is my onnut geweest, en heeft niet dan tot myne schande gedyd. Agatha is deugdzaam: Agatha heeft my myne oogmerken niet laten bereiken; en, om over my te triomfeeren, is zy meer dan eens van voornemen geweest haar eigen leven aan te tasten: ik roep den Hemel tot getuigen van de waarheid van 't geen ik zeg, en dat die my straffe zo ik u bedriege... En op dit oogenblik is het minder de vrees voor de ongenade uwer Majesteit, dit zweer ik, als een wezenlyk berouw 't welk ik gevoele, dat my...

HENRIK, *met gestrengheid.*

Maar denk geenzins dat ik hier mede nog voldaan ben. Of schoon uwe bekentenis en berouw Agatha in 't oog dezer lieden al mogten rechtvaardigen, de misdaad is echter van uw' kant niet minder bedreven; zy heeft my vergoeding daar voor afgeëischt; ik zal haar die ook geeven. Dus wil ik, dat gy aan dit meisje bewys

wys zult doen van eene jaarlyksche rente van twee hon-
derd gouden kroonen, en dat gy.,.

AGATHA.

Neen Vorst! ik zou my onteerd achten zo ik van
zulk een man weldaaden ontving, die my tot schan-
de zouden kunnen verstrekken, en in 't oog van ande-
ren nog achterdocht zouden kunnen nalaaten...

RYK.

Ach! beminnelyke Agatha! deze bekentenis van den
Marquis, en het afstaan zyner schandelyke giften, wel-
ke hy uit dwang u zou verplicht geweest zyn te geeven,
dit alles overtuigt my eindelyk ten volle van uw on-
schuld... neen, gy zyt nooit schuldig geweest; ik ben
het alleen, om dat ik ooit zulk een achterdocht in 't
hart heb durven voeden.

MICHIEL.

Jy hebt gelyk Zeun! entegenwoordig ken je met myn
volkomen verlof dit braave meisje trouwen.

HENRIK.

Wel nu, dan zal ik in dit geval de schuld van den
Marquis Concini over my neemen. (*tegen Concini.*)
Vertrek Mynheer! en verschyn niet eerder onder myne
oogen, voor ik u zulks heb doen weten.

*Concini vertrekt; en de Koning vervolgt tegen
Sully.*

Nu begin ik ook, myn waarde Rosni! vreesfelyke
vermoedens te krygen, dat deze ondeugende Italiaan
de oorzaak en stichter geweest zy van alle de aanfla-
gen en verraderlyke treken, welke men tegen u in 't
werk gesteld heeft; maar wy zullen daar op een' an-
deren tyd wel eens van spreken. (*tegen de overigen.*)
Nu, wel aan, myne Kinderen! ik heb hier nog ver-
scheiden pligten te volbrengen. Om my van de eerste

te kwyten, geef ik duizend pistolen aan Agatha, en uw' Zoon, Vader Michiel! maar gy weet nog niet, dat ik ook beloofd heb uwe Dochter uittetrouwen aan een' zekeren Lukas, die haar vryer, en juist niet heel ryk is, en om zulks te gemoet te komen, schenk ik hen, insgelyks duizend pistolen, op dat zy zamen trouwen kunnen.

LUKAS, van vreugd opspringende.

Duizend pistolen! en Kaatje nog toe!

MICHEL.

Ach! welk een goede Vorst!

RYK.

Ach! Sire!

AGATHA en KAATJE te gelyk.

Ach! Sire! uwe weldadigheid...

HENRIK.

Hertog Sully! ik begeer dat deeze som van twee duizend pistolen aan deze lieden ter hand gesteld zal zyn, eer 't morgen avond zy: ik geef u 't bevel daartoe.

SULLY, zich buigende.

Gy zult gehoorzaamd zyn, Sire! (*vervolgens den Koning met een oog van aandoening beschouwende.*) Ach! myn waarde Meester! gy verrukt my door deze trekken van rechtvaardigheid en edelmoedigheid. Gy leeft als een Koning en tevens als een Vader met deze goede landlieden, die zo wel als de grootste adeldom van uw Ryk, uwe onderdaanen, uwe kinderen zyn. Maar Sire! gy zyt ons en hen, beide verplicht, uw leven in 't vervolg niet meerder op dusdanig een wyze op de jagt bloot te stellen, als gy daaglyks doet. (*met ernst.*) Vergun my, dat ik 't uwe Majesteit zeggen moog, maar 't brengt my in eenige gramschap tegen u. In waarheid Sire! uw leven behoort u niet alleen: gy zyt 'er rekenfchap van verschuldigd aan zulke Dienaars als

als wy , op wier trouw gy staat kunt maaken; aan zulke menschen als gy hier voor u ziet; en verders aan uw gantsche volk, waar van gy ziet, dat gy aanbeden word.

HENRIK, *zachtzinnig en vriendelyk.*

Gy hebt gelyk, myn Vriend! ik beken schuld! maar ik beloof u , myn waarde Rosni ! ik, zal in 't vervolg voorzichtiger zyn.

MICHIEL.

De drommel Sire ! die Edelman heeft waarachtig gelyk; spaar jou dagen toch veur ons, want ze bennen ons al te dierbaar.

Alle te gelyk, behalven Sully en Bellegarde.

Ja gy zyt onze Koning , ons aller Vader ! draag toch zorg voor uw leven.

HENRIK, *ben alle met aandoening bescbouwende.*

Welk een teder schouwspel!

MICHIEL.

Ja , felleweken! draag zorg veur je zelv' , Sire ! jy bent het ons verplicht, jy hebt daar nou onze jonge lui uitgetrouwd; jy mot veur andere zo wel als veur haar leven... maar, welk een aanbiddelyk man ben jy toch, Sire! vergeef het my, zo ik je kwalyk ontfangen of bejegend heb, wy kenden, zo waar! ons geluk niet; en zo ik de eerbied of het ontzag te kort gedaan heb... ik verzoek uwe Majesteit duizendmaal vergiffenis...

HENRIK.

Gy hebt my zeer wel onthaald, en ik wil uw vriend blyven, Vader Michiel ! . . . Maar nu tot iets anders ; ik, begin thans een weinig rust nodig te krygen. . .

MICHIEL.

Kom Sire ! ga met my , ik wil u van myn eigen bed dienen: Deze Heeren kunnen dat van myn' Zeun

Dochter gebruiken; wy zullen onderling met malkander den nacht in den Molen doorbrengen... éen nacht is ras voorby, wanneer men die ten dienst van uwe Majesteit mag doorbrengen.

Michiel geleid den Koning; nevens Bellegarde en Sully, naar binnen.

LUKAS, Agatba by den arm neemende.

En ik zel onderwyl Agatha na heur huis brengen; en morgen, kinderen! zellen wy altermaal bruiloft houwen.

Einde van het derde en laatste Bedryf.

HISTORISCHE AANTEKENINGEN,

OP HET VOORGAANDE SPEL.

HENRIK DE VIERDE, *Koning van Frankryk en Navarre*, was geboren op 't Kasteel van Pau, in Bearn, in den jaare 1553. van *Antony van Bourbon* en *Jeanne de Albret*. De stam van Valois uitgestorven zynde, was hy de naaste erfgenaam tot de Kroon, en zyn recht onbetwistbaar, niettegenstaande de Hertog van Guize, den Kardinaal van Bourbon, Oom van Henrik, tot den troon zocht te verheffen. Na den dood van Henrik den Derden, beklom hy denzelfden, in weêrwil van Spanje en Rome, welke hier zeer sterk tegen arbeidden, en na verscheidene overwinningen op de Ligue behaald te hebben; doch moest, voor het aanvaarden van de Kroon, den Protestantischen Godsdienst afzweeren, 't welk hy verrichtte in de kerk van St. Denis, in den jaare 1594. Hy heeft zyn ryk en volk, gedurende zyne regeering, gelukkig gemaakt; tot dat hy in den jaare 1610. door *Francois Ravallac*, in zyne Koets vermoord wierd. Den bynaam van *de Grootte*, welke hem gegeven is, is hy ten hoogste waardig geweest: geen Vorst was ooit onvertzaagder in 't gevaar, kloekmoediger in tegenspoed, en openhartiger van inborst; en 't geen hem nog 't allerhoogst verheft, is dat hy niets zo sterk begeerde, als zyne onderdaanen gelukkig te zien; zo dat men hem heeft hooren wenschen, dat hy beleeven mogt, *dat de armste Boer des zondags zyn eigen boen in den pot mogt steeken*; uitdrukking, die de vaderlyke gevoelens, waar mede hy beziel was, te kennen geeft: gelyk ook in zyne meeste brieven aan
de

de Gouverneurs der Provinciën, zyne Parleumenten, of Intendanten, altoos gevonden word: *Draagt zorge voor myn volk: zy zyn myne kinderen; God heeft'er my de wacht over bevolen.*

Pag. 1. *Van ons verblyf op dit Fontainebleau.* Zeer groot en uitgestrekt Kasteel, veertien uuren van Parys in een vlakke gelegen: reeds bekend onder de regeering van Philippus Augustus, in de twaalfde eeuw. Het tegenwoordig Kasteel is gesticht in de zestiende eeuw door Francois I. en naderhand door Henrik IV. en Lodewyk XIV. zeer aanmerkelyk verbeterd en vergroot: Men telt negen honderd kamers in het zelve: de boschen, tuinen, beeld- en fonteinwerken, zyn uitmuntend; zo dat het zelve thans voor een der grootste, schoonste en gemakkelykste van Europa gehouden word. Uit hoofde van deszelfs gunstige gelegenheid tot de Jagt, hebben de Fransche Koningen hier meest altoos den herfsttyd doorgebracht.

Pag. 1. *Myn waarde Bellegarde!* Rogier van Saint-Lary; Hertog van Bellegarde; Pair en groot Stalmeester van Frankryk. Henrik III. verhief hem tot eerste Edelman van de Kleederkamer. Henrik de IV. verklaarde hem in den jaare 1595. tot Gouverneur van Bourgondie, en Ridder van zyne ordens. Hy is gestorven 1646. in den ouderdom van 83 jaaren.

Pag. 1. *Concini.* Concino Concini, uit het Graaflyk geslacht van dien naam in Toscanen gesproten, kwam als Edelman van Maria de Medicis te Parys; trouwde vervolgens met Eleonara Galigai, Kamenier der Koninginne; wierd na 's Konings dood, in den jaare 1615. Maarschalk van Ancre, en had, door gunst der Koninginne, 't gantsche roer der regeering in handen; Zyn voorspoed maakte hem en zyne vrouw zo hoogmoedig, dat zy welhaast onverdraaglyk wierden in de oogen van den jongen Koning, en al het hof: dit spel

spel lang genoeg geduurd hebbende, wierd hy op aanstoken van den Kardinaal de Luines, door last van den Koning, op de brug van de Louvre gevangen genomen, en voorts doorschoten: zyn lyk wierd door 't graauw op een elendige wyze mishandeld.

Pag. 5. *Misfchien naar Rosny, daar men zegt dat Mynheer Sully gisteren avond naar toe gebannen is.* Maximiliaan de Bethune, Baron van Rosny, Hertog van Sully, Maarfchalk van Frankryk, is geboren in den jare 1559; gestorven in den jaare 1641. eerste Staatsminister van Henrik IV. wierd in zyn' tyd voor een der grootste oorlogshelden gehouden. Echter beschouwt men thans in hem meerder den Staatsdienaar als Krygsman: Hy was de boezemvriend van Henrik IV, en deze titel verstrekt hem genoeg tot lof: Men verheft in hem altoos zyn mannelijke vrypostigheid, waar mede hy altoos tot zyn' Koning sprak; ondanks zyn' gestrengen omgang beminde de Koning hem ongeveinsd. Betreffende het geval, 't welk den inhoud van het eerste Bedryf uitmaakt, namentlyk de zamenzweering tegen Sully; het zelve is een gebeurde zaak, en getrokken uit de Memorien van Sully zelve, alwaar het genoegzaam met de eigene woorden en omstandigheden, als in dit stuk zelve voorkomt, (*) zyne ongekreukte trouw en onbaatzuchtig karakter, gevoegd by 't vermogen 't welk hy op 's Konings geest bezat, hebben hem altoos over zyne vyanden doen triomfeeren: Voor 't overige was hy van een streng en ernsthaftig karakter. Hy leefde en is gestorven in de gevoelens der Protestanten; na den moord des Konings onttrok hy zich den last van 't hof, en schreef in zyn' afgezonderden levensstaat, die Memorien, welken bekend zyn onder den naam van *Economies royales*.

Pag. 7. *Signora Galigai is uitmuntend bekwaam en doorfleepen &c.* Zy was Staatjuffer van Maria de Medicis,

(*) Zie ook: *Historie de la vie de Henri IV, par M. de Bury, 4 vol.*

cis, en kwam met haar in Frankryk, ten tyde van haar huwelyk met Henrik, huwde vervolgens met Concini, gunsteling der Koningin, en naderhand Marschalk van Ancre. Zy was ongemeen leelyk, maar ook teffens ongemeen van vernuft; Zy wist, met behulp van haar Man, een onophoudelyke tweedracht te stookten tusfchen den Koning en zyne Echtgenootte; en regeerden beide de Koningin naar hun believen. Na 's Konings dood verrykten zy zich met onnoemelyke schatten, en hun hoogmoed was niet minder als hunne rykdom; doch eindelyk liep het met hun beide zeer treurig af: na 't ombrengen van haar Man, wierd zy mede in hechtenis genomen, en in de Bastille gebracht. 't Parlement maakte haar proces op, en zy wierd verwezen om onthoofd, en voorts verbrand te worden, 't welk ook aan haar volbracht wierd in den jaare 1617.

Pag. 11. *Op dit oogenblik berrinner ik my de zaak van den moedigen Crillon.* Louis Berton, Heer van Crillon, een der grootste Helden van zynen tyd; welke onder drie Henrikken, de voornaamste veldslagen en belegeringen bygewoond heeft.

Pag. 11. *Ik ga thans de Koningin zien.* Maria de Medicis, Dochter van François de Medicis, Groot Hertog van Toscanen, en Johanna van Oostenryk; was geboren 1675. en trouwde na 's Konings Echtscheiding met Margareta van Valois, in den jaare 1601. met Henrik IV. Wierd na zyn dood tot Regentesse van 't ryk verklaard; zy heeft, na tegen haar' Zoon Lodewyk XIII geoorlogd te hebben, het ryk moeten verlaten, en is, na veel omzwervens, in armoedigen staat te Keulen gestorven in den jaare 1643.

Pag. 13. *Nooit zal hy vergeeten wat eerbewys gy te Londen enz.* Dit ziet op 't gesprek, welk Sully met Elisabeth te Douvres gehouden heeft; wegens zekeren brief door haar aan Henrik geschreven, waar in zy zich

zich begeerig toonde om met denzelven, terwyl hy zich te dien tyd te Calais bevond, op zee tusfchen de beide plaatfen in mondgefprek te treden; doch waar toe de Koning niet kon befluiten.

Pag. 18. *Dat Libel Sire!* door eenen Juvigny gemaakt.

Het zelve voerde tot titel: *Staatsgefprek, om te doen zien, waar in zyn Majesteit kwalyk gediend word.* Juvigny, Edelman des Konings, wierd ten laafte, wegens misdaad van gekwetfte Majesteit, in leven en goederen vervolgd; en, na zich door de vlucht gered te hebben, in beeldenis te Parys opgehangen.

Pag. 44. *Sedert onze Burgeroorlogen hebben verscheiden van die Ligueurs enz.* of aanhangers van de Ligue,

het zogenaamde eedverbond, ook wel de heilige Unie genoemd, waartoe alle Vorften en groote Heeren genodigd wierden zich in te wikkelen tot voorftand van den Katholyken Godsdienst tegen de Kettters. Deze Ligue wierd op aandryven des Kardinaals van Lotharingen in 't jaar 1576. aangevangen, en is, na zich van tyd tot tyd fterker gemaakt, en het gantsche ryk in vuur en vlam gezet te hebben, eindelyk door Henrik den Vierden geheel t'onder gebracht, na zich in den fchoot der Roomsche Kerk te hebben begeeven; waarop Mayenne, en alle de hoofden en fteden van de Ligue de wapenen neerleidden, en zich aan den dienst des Konings wydden.

Pag. 76. *ô Gabrielle fchoon!* Gabrielle d'Estrées, uit een oud adelyk geflacht in Picardye, meefterfse van Henrik IV; was gehuwd met den Heer van Liancourt, en zedert Hertoginne van Beaufort. Henrik verliefde op haar in den tyd der Burgeroorlogen; hy nam zomtyds in ftilte de gelegenheid waar om haar te zien; Eens zelf, onder de gedaante van een' boer vermomd, drong hy door de vyandlyke benden, en kwam by haar, niet zonder gevaar gelopen te hebben van gevangen genomen te worden.

